

גיליון 75

אייר ה'תשפ"א, מאי 2021

מוֹטִיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

"לזכרון לדור עבר..."

בעקבות יצירות שכתבו נספים בשואה

גיליון מיוחד בשיתוף

בית לוחמי הגטאות

חברים יקרים

קרן המלגות בבית לוחמי הגטאות פועלת בבית שנים רבות ומהווה מקור משיכה בלתי נדלה לעבודות חקר מעמיקות וליצירה אקדמית עשירה וענפה.

השנה זכינו לשותפות חשובה עם קרן ג'נסיס למורשת יהדות ברית המועצות לציון שמונים שנה למבצע ברברוסה – שותפות שאני מברך עליה כמובן, משום שהיא אפשרה לפעול ביד רחבה לעידוד מחקר ומיזמים ייחודיים בדמות מיזם שיתוף הפעולה עם כתב העת "מוטיב" להפקת המיזם האומנותי "זיכרון לדור עבר": משוררים ישראלים כותבים בהשראת משוררים שנספו בשואה ושירתם נגדעה.

אני מברך על שיתוף הפעולה הזה ורואה בו המשך טבעי ונכון לתפקידו ולייעודו של בית לוחמי הגטאות מיום היווסדו – להיות בית לרוח האדם, בית העוסק בלמידת העבר הכאוב ושואת העם היהודי ולצידה ובהמשך לה – למידה מלקחי העבר ליצירת חברה טובה יותר בישראל ומחוצה לה.

אני שמח על הבמה שניתנה כאן למשוררים ישראלים שבחרו לכתוב בהשראת שירי משוררים שנספו בשואה. המיזם הייחודי מעניק ביטוי נפלא לקשר בין הדורות. יצחק אנטק צוקרמן, ממיסדי הקיבוץ והמוזאון, טבע את המונח "מקירות הרוסים באנו הנה, ברצוננו לבנות קירות איתנים, בתים חיים". אני רואה במיזם חיבור בין שירה חדשה של אלה החיים כאן במדינה חופשית לבין השירה שנכתבה בעולם שחרב. אלה שכתבו שם, יצרו, פעלו וחלמו על עתידם עד שחיייהם נגדעו בתקופה האפלה בהיסטוריה. אנחנו כאן היום כדי לשמר ולהוקיר את זכרם באמצעות עולם הכתיבה. אני רואה בכך דרך ראויה ונכונה. תקוותי היא כי נמשיך במסורת זו וניתן ביטוי לקולם של קורבנות השואה, לכתבתם ולמילים אשר השאירו לנו. יישר כוח על היוזמה ועל השותפות.

יגאל כהן

מנכ"ל בית לוחמי הגטאות

קוראים יקרים

הגיליון שלפניכם הוא תוצר של פרי מחשבה לפרויקט משותף של קרן המלגות בבית לוחמי הגטאות עם כתב העת "מוטיב" לשירה וספרות עברית. החוברת עצמה מכילה שני גיליונות. החלק השני "זיכרון לדור עבר" – יצירות של סופרים ומשוררים ישראלים – מתכתב עם החלק הראשון "זיכרון לדור יבוא" – יצירות של סופרים ומשוררים אשר קולם נדם בתקופת השואה. אנו מקווים כי המיזם המשותף יבטא את משאלתם של הנספים שפרי כתיבתם נקטע בשואה, האחריות לשימור הזיכרון בקרב הדור הנוכחי מוטלת עלינו.

אנו רואים במיזם המשותף נשיאה באחריות בתחום אומנות הכתיבה היוצרת לשימור הזיכרון ולחידוש הקשר בין דור הנספים לדור הנוכחי שחי ופועל במדינתנו.

השנה זכינו לשותפות של קרן ג'נסיס למורשת יהדות ברית המועצות. לתמונת השער של גיליון יצירות הנספים בחרנו בתמונה של מייצג עשוי חמר בצורת לוחות הברית שעליו כתב אליעזר היימן חבר אגודת הסופרים העבריים מקובנה את בקשתו להנחיל את זיכרון היותו לדור יבוא. החוברת מכילה יצירה שלו ושל סופרים ומשוררים ממקומות ורקעים שונים.

אנו מייחלים כי פרי המחשבה המשותפת המכיל יצירות חדשות בהשראת קולם של הנספים ייתן את הכבוד הראוי לזכרם ויעורר עניין והתרגשות בחוויית הקריאה.

בברכה,

צוות קרן המלגות בבית לוחמי הגטאות
אלעד ארנון
דפנה איצקוביץ'

הפרטיזן האחרון / אלעד ארנון

לאוניד יפימוביץ' ברנשטיין 1921-2019

בְּרִית דְּמִים
כּוֹרֶכֶת
כּוֹכְבֵים אֲדָמִים
עֲטוּפֵי תְּכָרִיכִים
כְּחֵלִים-לְבָנִים.

אֵלֶּה שְׂבָאוּ מִשָּׁם
הוֹלְכִים מֵאֲתָנּוּ
גוֹנְעִים בְּזִמָּן
תְּרוּשִׁים צִלְקוֹת
מִכָּל קוֹץ וְרֵעַ
שֶׁהִשְׁאִירוּ בִּיעָרוֹת.

שָׁם צוּר
אֵת הַיּוֹתָם הַיּוֹדִים
בְּמִסְלוֹת רֶכֶת
שֶׁפּוֹצְצוּ לְגַרְמָנִים
בְּחִסּוֹל תְּשֻׁבוֹנוֹת
הַעֲבָרָת יַדֵּיעוֹת
הַצֵּלָת מִשְׁפָּחוֹת.

קָבֵר יִשְׂרָאֵל
לְמִי שֶׁלֹּא יָדַע עֲבָרִית
דְּגָלוֹ אָדָם
כְּצֹבַע הַדָּם
שֶׁל תְּבָרִיו
שֶׁנּוֹתְרוּ בִּיעַר
עֲלוּמֵי שָׁם
רוֹסִית שְׁגוּרָה בְּפִיהֶם
כְּמוֹ שֶׁל טְרוֹמְפֶּלְדוֹר
גוֹרְדוֹן, מְנִיָּה
שְׁרַנְסְקִי
וְעוֹד רַבִּים
לוֹחְמוֹת, לוֹחְמִים
עֲטוּרֵי עֲטוּרִים
שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים לְקַרְא.

קוראים יקרים

גיליון זה שאתם עומדים לקרוא הוא חלקו השני של שיתוף הפעולה המוצלח, החשוב והייחודי בין כתב העת "מוטיב" למוזאון בית לוחמי הגטאות, והוא תוצאה של רעיון שהבשיל וקרם עור וגידים איתנו ועם צוות המוזאון.

גיליון "לזיכרון לדור עבר", חלקו השני של המיזם המשותף שלנו עם המוזאון, מייצג את הפן של התקומה לאחר השואה ואת הדור המתחדש בתקומת ישראל. אם בחלקו הראשון של המיזם, בגיליון הקודם, הפנינו זרקור ליצירתם של נספים בשואה, בגיליון זה כותבים יוצרים בני זמננו בעברית עכשווית המתכתבת בצורה ישירה או עקיפה עם יצירותיהם של הנספים. כך נוצרת למעשה מעין המשכיות בין-דורית של כתיבה ויצירה עברית.

ברצוננו להודות למנכ"ל בית לוחמי הגטאות יגאל כהן על הסכמתו ונכונותו לשתף עימנו פעולה, לאלעד ארנון ודפנה איצקוביץ' – צוות קרן המלגות בבית לוחמי הגטאות שעבדו לילות כימים ועזרו לנו להפוך את הרעיון למציאות מרגשת, וכמובן ליוצרים, המשוררים והסופרים העכשוויים ששלחו לנו מיצירותיהם.

שני הגיליונות, הקודם והנוכחי, עשויים להיקרא יחדיו והם הלכה למעשה סיפורו של עמנו שקם מאפר השואה לתקומה אדירה בתוך זמן קצר, שלא נראתה כמותה בהיסטוריה האנושית.

אנו תקווה שכפי שחלקו הראשון של המיזם ריגש רבים, גם חלק זה ייגע בנפשכם ויפרוט על נימי ליבכם. כולנו תקווה שתתרגשו בדיוק כמונו מהיצירות המוצגות לפניכם.

עמליה ויניק

רובי גורדון

יאיר בן-חור

אליז דייך

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש. כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות. העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

כגשר סמלי בין שני הגליונות המיוחדים, שני חלקי המיזם המשותף שלנו עם בית לוחמי הגטאות, נפתח את הגליון המסמל את תקומת ישראל, השירה והספרות העברית, בשירו של שורד השואה משה קרבץ

משה קרבץ

אל תהיו מודאגים

אל תחֲרְדוּ יְהוּדִים אַרְוּרִים
עוֹד תִּחְיֶוּ בְּשָׁלוֹם. אֵל תִּהְיוּ מְדַאָּגִים
עוֹד נִנְקָם נִקְמַתְנוּ בְּדֶרֶךְ נְאוֹתָה
עוֹד נַחֲיָה בְּנַחְלוֹתֵינוּ בְּצוּרָה יָפָה.

אל תחֲשְׁבוּ שֶׁהַסֶּכֶל יִמְשַׁךְ לְעוֹלָם
בְּיָדוֹעַ, כֹּל דְּבַר מְגִיעַ בְּזִמָּן
לְכֵן, כְּאַשֶׁר נִשְׁתַּחֲרַר וּבַחַיִּים נַחֲלֵץ
נִפְהָ בָהֶם וּנְרַסֵּק אוֹתָם כְּמוֹ גֵרֶזֶן אֶת הָעֵץ.

בְּגִטּוֹ אָנוּ יוֹשְׁבִים בֵּינְתֵינָם
וּמְצַפִּים לְשַׁחְרֹר שְׁלֵא הִגִּיעַ עֲדֵינָן
לְעַת עַתָּה אָנוּ כְּמוֹ צוֹעָנִים נְוָדִים
אֲךָ בְּקִרְוֹב נַחֲיָה כְּמוֹ עַמִּים אַחֲרֵינָם.

יְהוּדִים, הָרִימוּ רְאשֵׁיכֶם, עוֹדְדוּ עֲצָמְכֶם וְגַם זוּלְתְּכֶם
אֵל חֲשֵׁשׁ, עוֹד תִּנְקְמוּ אֶת מְלוֹא נִקְמַתְכֶם
אַתֶּם יְכוּלִים לְהֶאֱמִין לִי – בְּנֶאֱמָנוֹת
כִּי אֵין נִהְרַג בָּהֶם, כִּי כִּי אֵין הֵם צְרִיכִים לְמָוֶת.

לְאַחַר כָּל זֹאת נִסְעֵ לִירוּשָׁלַיִם
וְשָׁם נָרִים כּוֹסִית לְחַיִּים
וְכֹל שׁוֹנְאֵינוּ יִשְׁמְדוּ לְלֹא רַחֵם
וְאָנוּ נִשְׁמָחָה – הִלְנָאִי אָמֵן.

30.9.1942

המשורר משה קרבץ, יליד העיר קובנה שבליטא, שורד השואה ושורד מחנה ההשמדה אושוויץ. קרבץ תרגם שירים רבים במסגרת התנדבותו בארכיון בית לוחמי הגטאות, ואנו מודים לו ומוקירים את תרומתו.

מותר לבכות

שיר זה מתכתב עם השיר "הפרפר" מאת פאול פרידמן

מתר לבכות

ילדה.

יש כאן

פרפרים.

לא צריך לחכות

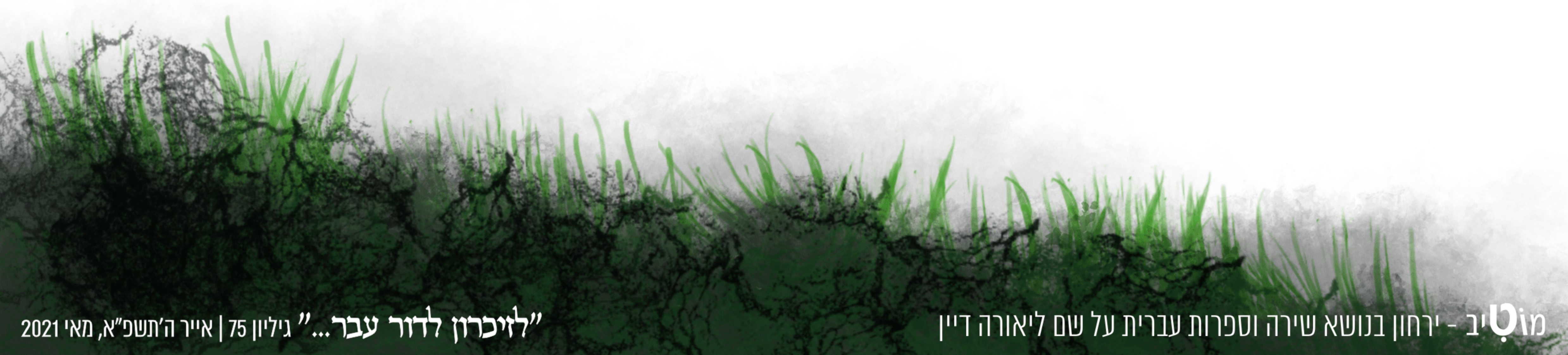
ולקחת כפלה.

את יכולה לקחת רכה,

להתפח ממטרים.

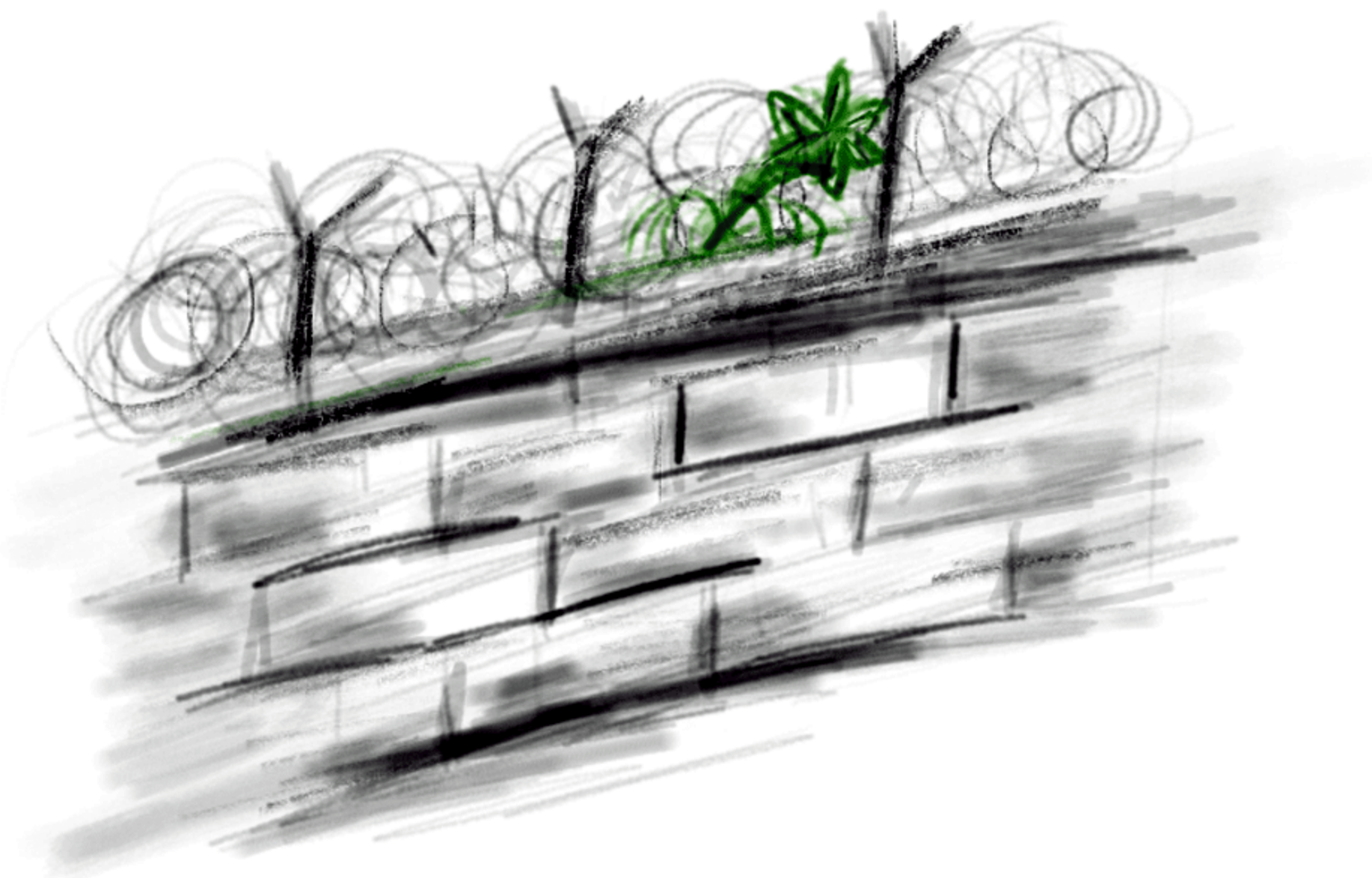
עדנה ויג, אם וסבתא. עבדה במשך שנים רבות כמחנכת ומורה לתנ"ך. זה שמונה שנים כותבת את "הרגשה בפרשה" לשבת על נושא מהפרשה שקשור לימינו. כותבת שירים בנושאים שונים, רבים מהם מעצימים ומחזקים.

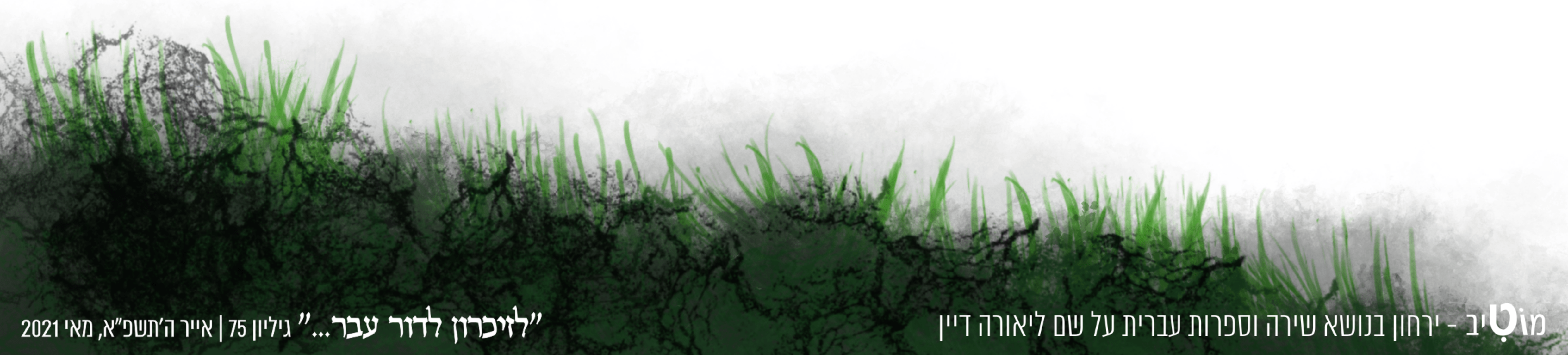

שיר זה מתכתב עם השיר "הפרפר" מאת פאול פרידמן

הם אומרים שאין פרפרים בגטו.
בטח כי כל הפרחים כבר נבלו
בטח בגלל המתים ברחובות
בטח בגלל המשורפות.
פרפרים לא יכולים לרחף בתוך עננים שחורים.
אבל כשאני חושב עליה
לבי מתמלא פרפרים
וגנתי פורחת
בכל הצבעים.
אקטף לה אחד ואתן לה
שגם לה יהיו פרפרים
ואז אף אחד לא יוכל להגיד
שאין פרפרים בגטו.

כפיר מוקדס, 20, מתגורר בחולון. משרת בצבא בחיל התקשוב. כותב שירה, זמר ויוצר.

יתום בן 82

שיר זה מתכתב עם השיר "יושבת על המרפסת ומחכה" מאת חיה הלפרין (לבית גולדלוסט) ועם השיר "ילדי" מאת אנדריאש (בנדי) גרו'

אָבִי מְעוֹלָם לֹא סָלַח לְעֲצָמוֹ
וְעַד סוֹף חַיָּיו הִתְגַּעְגַּעַ
וּבְעֵקֶר הִכָּה עַל חֲטָא.

אָבִי מְעוֹלָם לֹא סָלַח לְעֲצָמוֹ
וְעַד סוֹף יָמָיו הִתְגַּעְגַּעַ
וּבְעֵקֶר הִכָּה עַל חֲטָא.

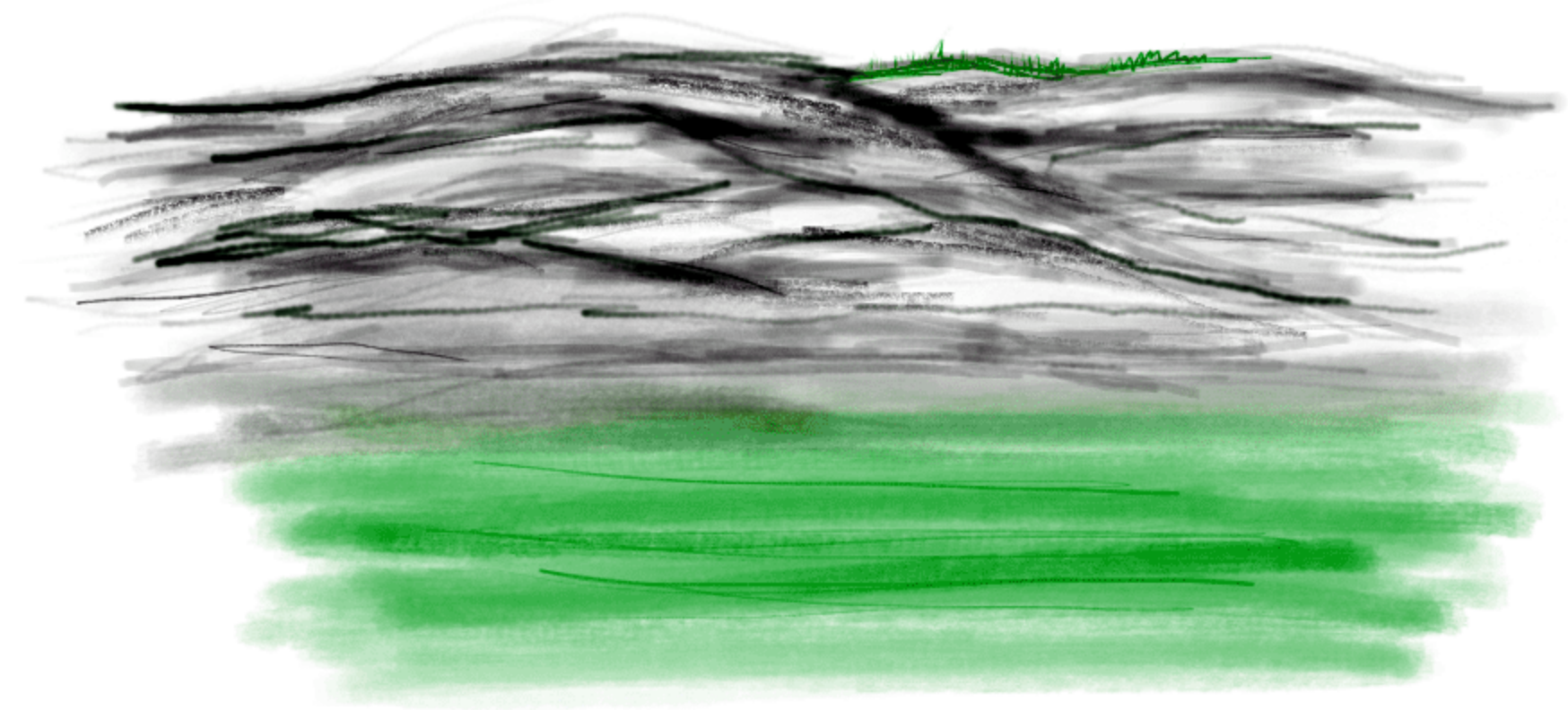
שְׁשִׁים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים קָדָם
לְהִסְתַּלְקוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם
נֶעַר יְתוֹם מֵאֵב
עָזַב מְאַחֲזָרָיו אִמָּא וְאֲחִים קְטַנִּים
וְעָלָה לְפִלְשְׁתִּינָה, מִבְּטִיחַ,
שׁוֹב וְשׁוֹב שְׁרַק יִסְתַּדֵּר –
יְדָאג לְהַבִּיאֵם.
יּוֹם אֶחָד נִוְתָרוּ מִכְתָּבָיו לְלֹא מַעֲנָה
וּבְלִבּוֹ יָדַע שְׁכָבָר לֹא יִרְאֶה אוֹתָם.

שָׁנִים נֶסֶה לְלַקֵּט
פְּרוּרִים עַל שְׁאֲרַע שָׁם
בְּאוֹתָהּ עֵינָהּ שְׁעִזָּב,
שְׁפָל יְהוּדִיָּה נְטֻבְחוֹ.
שָׁנִים קָנָה בְּסִתָּר לְבוֹ
שְׁמִישָׁהּ שְׁרַד.
אָבֵל לֹא. אֵף אֶחָד.

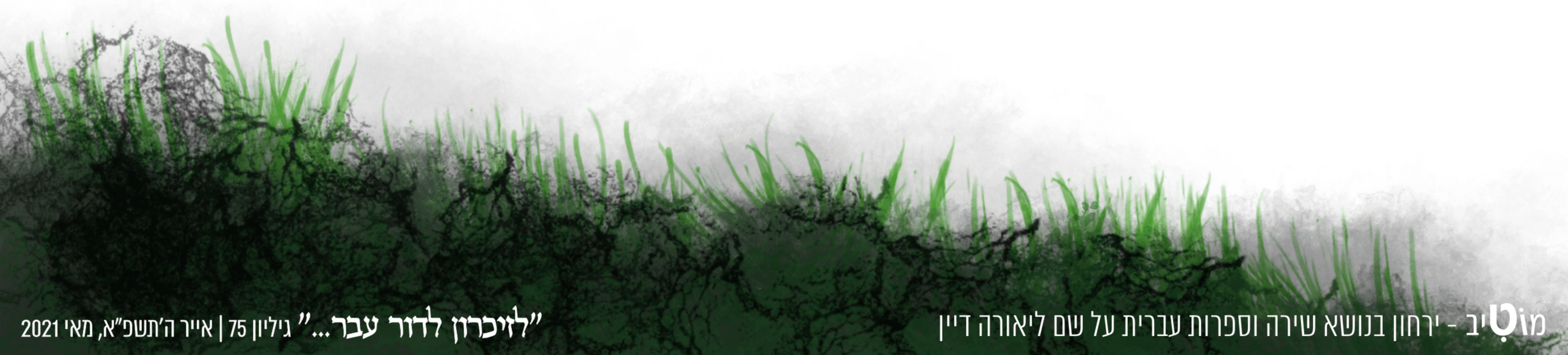
אָבִי מְעוֹלָם לֹא סָלַח לְעֲצָמוֹ
וְעַד סוֹף יָמָיו הִתְגַּעְגַּעַ
וּבְעֵקֶר הִכָּה עַל חֲטָא.

וּבְיָמָיו הָאֲחֵרוֹנִים
מִבְּעַד לְעֵרְפֵל הָאֲלֻצֵּה יָמָר
הָאִישׁ שֶׁהִקְפִיד עַל עֵבְרִית כְּהִלְכָתָהּ,
מִלְמַל: מְאֻמָּע, זֵיט מִיר מוֹיְחֵל*
אָנִי כְּבָר מְגִיעַ.

* אימא, סלחי לי

נעמי לבנון-קשת, עיתונאית ועורכת מעל ארבעים שנה. כותבת ועורכת ספרי ביוגרפיה לאנשים וליישובים. פרסמה ספר שירים ראשון. מפרסמת שירים וסיפורים בכתבי עת ספרותיים שונים.

בין המרפסת הבודדה לדלת הנעולה

סיפור זה מתכתב עם השיר "יושבת על המרפסת ומחכה" מאת חיה הלפרין (לבית גולדלוסט) ועם השיר "נעולה היא דלתי" מאת יצחק קצנלסון

אפי הלפרין הוא נכדה של חיה הלפרין (לבית גולדלוסט)

חיה הלפרין, עקרת בית אלמונית מהעיר לודז' שבפולין, ומר יצחק קצנלסון, המורה, המחנך, מחבר ספרי הלימוד, המחזאי, המתרגם, הסופר והמשורר המפורסם, בוודאי הכירו זה את זה בשנות השלושים של המאה הקודמת. שניהם הרי היו ציונים, התגוררו באותו הרחוב – סְרוֹדְמֶיץ' סְקָה שמו, והיא שלחה את שלושת ילדיה המתבגרים לרכוש השכלה בבית הספר התיכון לבנים שהיה בבעלותו ובניהולו. מן הסתם גם פגשה בו לא אחת באספות ההורים ובטקסים החגיגיים שהתקיימו מעת לעת בין כותלי בית הספר.

ואולי הם אף קנו מצרכים באותה חנות מכולת? או הלכו לאותו בית כנסת? ואולי, בהזדמנות כלשהי, היא אפילו אזרה אומץ והראתה לו כמה מהיצירות הבוסריות שכתבה בסתר, וביקשה את עצתו והדרכתו?

ואולי לא היו הדברים מעולם?

על היצירות שלה – אם אכן היו כאלה – לא ידוע דבר כמעט. האם הייתה לה מחברת מוצנעת שבה היא רשמה בכתב ידה העגול שירים או סיפורים קצרים? האם נותרה מחברת זו מיותמת באחת ממגירות השידה לאחר שאולצה לעזוב בחיפזון, עם מזוודה אחת בלבד, את הדירה הקטנה שבה גרה עם בעלה ובנה הצעיר? הייתכן שעלה בידה בכל זאת לקחת עימה ולהמשיך לכתוב בה גם בתנאי המחסור והצפיפות ששררו בגטו? ואולי היא אפילו שמרה אותה צמוד לגופה במהלך הנסיעה האחרונה בקרון האטום של רכבת המשא שהובילה את שלושתם אל מחנה ההשמדה בקְלֶזְץ'?

שרדו ממנה רק תמונות בודדות, כמה מכתבים ושיר אחד. ושמה לא היה זה שיר של ממש אלא יותר הגיגים פואטיים שהיא חיברה בהשראה חד-פעמית של אם שנעזבה ונעצבה על ליבה? שורות קצרות הנושאות את התאריך 21 בספטמבר 1938 – כשנה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה – שהופנו לבנה הבכור, בן שבע-עשרה, מייד לאחר שעזב את בית המשפחה ועלה לבדו לארץ ישראל.

"יושבת על המרפסת ומחכה", היא כתבה לו ומן הסתם גם מחתה דמעה או שתיים, "לא, אתה כבר לא תבוא..."

על כתביו, לעומת זאת, ידוע הרבה מאוד. מקצתם הפכו לנכסי צאן ברזל של יהדות מזרח-אירופה. מחזות דרמה וקומדיה, סיפורי ילדים, פואמות, ספרי שירה למבוגרים בידיש ושירים למבוגרים ולילדים גם בעברית. "מה יפים הלילות בכנען", "רוח עצוב" ו"חמש שנים על מיכאל" הם רק שלושה מהם שהולחנו במשך השנים ועדיין נהנים מפופולריות רבה. וכמובן, גם היצירה המונומנטלית "השיר על העם היהודי שנהרג" – זו שנכתבה על ידיו במחנה הריכוז נִיטְל זמן קצר לפני שהוא נשלח אל מותו באושוויץ, וזיכתה אותו בתואר הטרגי "מקונן השואה".

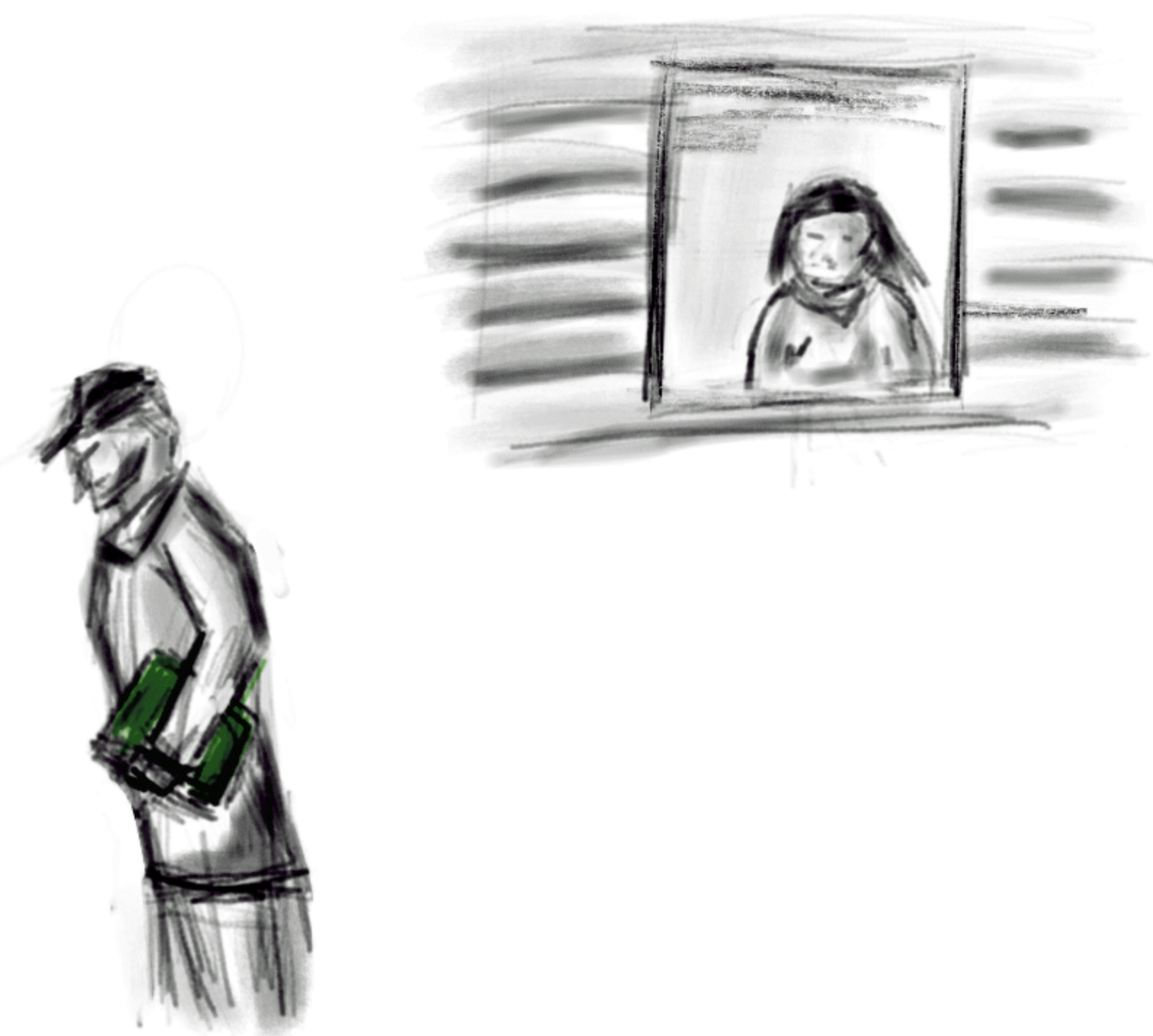

“פארמאכט איז מיין טיר / קיינער קלאפט ניט אין איר,“ הוא פנה במעין ייאוש נבואי אל היקום כולו עוד לפני שהזוועות הגיעו לשיאן, “נעולה, נעולה היא דלתי / איש לא בא, איש לא בא אל ביתי...”

“...אני עוצמת את עיניי בכאב ורואה רכבת אצה וחוצה שדות. הוי, אדע את כיוונה – הרחק, הרחק ממני, שום דבר לא יעצרנה,“ המשיכה חיה בת המ”ג לבטא את כאבה שנחשף לציבור הרחב בפעם הראשונה רק בגיליון המיוחד של מוטיב שיצא לאור בשיתוף בית לוחמי הגטאות, בערב יום השואה והגבורה ה’תשפ”א.

וכשקראתי את שניהם ברצף – שלושת בתי השיר הראשונים של קצנלסון בתרגומה הישן והמוכר של מרים ילן-שטקליס הודפסו במקרה בעמוד העוקב של אותו כתב עת – נדמה היה לי לפתע שהסיום שלו מתכתב ישירות עם המילים הנוגות שלה ואולי אפילו מנסה לעודד אותה במקצת: “...שוב לבכות, שוב לחדול / על היום של אתמול / עוד נוטפות דמעוטיי / ורווח לי – ודי”.

איזו פגישה ספרותית מוזרה ובלתי צפויה למעלה משמונים שנה אחרי!

אפי הלפרין, 67, דור שני לניצולי שואה, אב לשלושה וסב לשניים. רופא מומחה במחלות פנימיות וזיהומיות ובוגר מחזור א של לימודי היצירה הספרותית בבית הספר לאומנויות המילה בירושלים. פרסם סיפורים קצרים, שירים ומסות בספרים ובכתבי עת שונים.

מאז 2017 הוא שותף בכיר ב'רפואה ישראלית על קו המשווה' – פרויקט התנדבותי ייחודי לפיתוח הרפואה הכפרית במחוז צ'יבוגה באוגנדה.

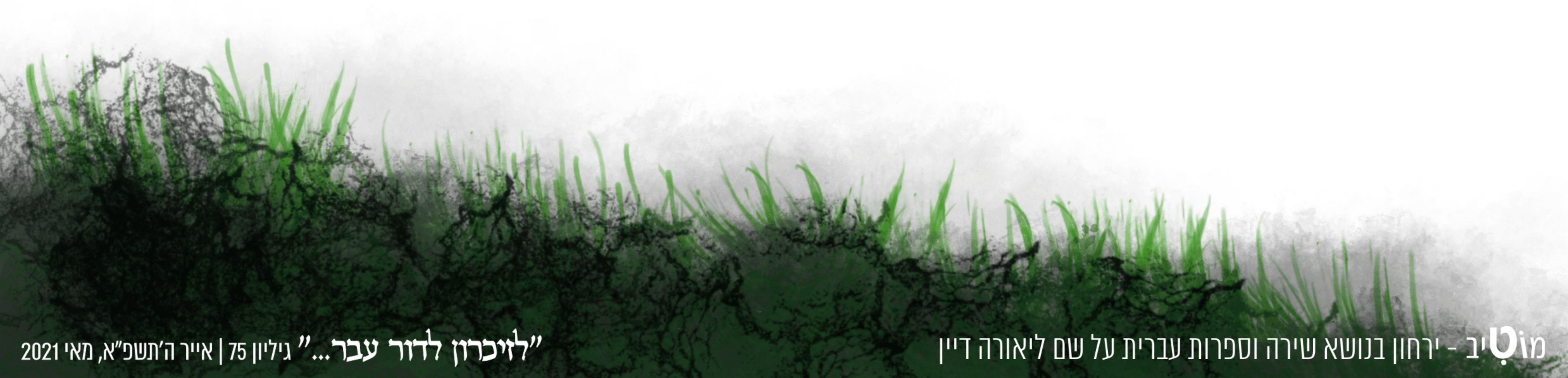
נעולה היא דלתי

שיר זה מתכתב עם השיר "נעולה היא דלתי" מאת יצחק קצנלסון

מִשְׁהוּ בְּמִבְטְךָ, כְּמוֹ אֶתָּה כָּאֵן וְלֹא כָּאֵן.
 מִשְׁהוּ בְּמַלְיָם שְׁלֶךְ: הַדְּלֵת נְעוּלָה הַמִּתְדַּפֵּק שׁוֹתֵק,
 הָרוּחַ נֶאֱנַח וְאֵין שׁוֹאֵל.
 הַזְכִּיר לִי אֶת אָבִיא.
 דוֹר שְׁנֵי לְשׁוֹאֵה.
 שְׁנַנְעֵל וְשִׁתֵּק.
 וְכִשְׁבַּקְשִׁתִי שִׁסְפֵּר לֹא עָנָה, נֶאֱנַח.
 וְנוֹתַרְתִּי עִם קַפְסָה מְקַרְטוֹן מְלֵאָה תְּמוּנוֹת.
 וּבְלִילוֹת, שְׁאֵמָא לֹא תִרְאֶה וְלֹא תִכְעַס,
 הִיִּיתִי מְפֹזֶרֶת אֶתְכֶם עַל הַמָּטָה
 מְבַקֶּשֶׁת לְשִׁמְעַ אֶת הַסְּפוּרִים שְׁלֶכֶם
 וְנוֹתַרְתִּי בְּדָד.

ורד סער, דור שלישי לשואה. אביה נפטר בילדותה ומעולם לא סיפר מה עבר על משפחתו. סער בעלת תואר ד"ר במנהל חינוך. שיריה פורסמו בכתבי עת שונים, מודפסים ומקוונים.

סיפור זה מתכתב עם השיר "הפחד" מאת אווה פיקובה

"הם באים!" קרא מוישה הקטן, מקפץ חרישית מבין העצים הצפופים של היער.

"ששש," מיהרה להחריש אותו מניה ברוגז, זורקת את צמתה העבה מעבר לכתפה בעצבנות. "הרי אסור שהם יגלו אותנו ואתה משום מה עושה הכול כדי שזה יקרה." מוישה הקטן צחקק, אדיש לגערות של הנערה הגבוהה והרגוזה. גם אני חשתי בשוויון נפש לשתלטנות של מניה ולשובבות של מוישה; כל ויכוח כזה התרחש בחבורה שלנו כמה עשרות פעמים לפחות, אולי אפילו יותר. תחושת הזמן הופכת לחמקמקה כשתקועים עם אותם הילדים זמן כה רב, מוקפים תמיד בעצים קודרים ובערפל עכור אישם בעומק היער.

מוישה הגדול, שבניגוד לזה הקטן היה תמיד שתקן, יעיל ולפעמים קצת משעמם, משך בכתפיו. "בואו נפסיק לריב וננסה להתקרב אליהם מהשביל הקבוע." "השביל הקבוע" לא היה שביל של ממש, אבל כפות רגלינו הקטנות כבר הכירו את היער כמו את גרם המדרגות לחדר, וכולנו מייד נעמדנו בטור מסודר, מניה הייתה בראשו. צעדנו חרישית באותה דרך מוכרת, שותקים ומרחפים במחשבותינו. חשתי כיצד התרגשות חמימה מתפשטת בבית החזה שלי עם כל פעימה נמרצת יותר של הלב. אין הרבה עונג בחיינו החדגוניים, אך מעת לעת קורים דברים קטנים שאליהם אפשר לצפות. למשל, לפעמים אפשר לראות מטוסים משונים מקרחת היער השנייה הממוקמת על גבעה. לפעמים חיות חמודות צצות לידנו, כמו סנאים ואיילים – עיניהם רכות וחסרות פחד מנוכחותנו ופרוותם רכה וחמימה. אבל אין ספק שהבילוי החביב שלנו זה לרגל אחרי אנשים אחרים שפוקדים את היער. אין הרבה כאלה, אך כשיש, זו חגיגה אמיתית. לפעמים מדובר במטיילים אמיצים, לפעמים אלה הם יערנים זקופים וחוקרים ממושקפים, אך לרוב מדובר בקבוצות גדולות של בני נוער מהצד המבוגר יחסית של הספקטרום, שביחס אליהם גם מניה כנראה חשה קטנה וטיפשית ומאוד לא מעודכנת.

קולות סמיכים הגיעו לאוזנינו וגם כמה משיכות אף ובכי שקט. התפצלנו והתחבאנו מאחורי העצים או תילי האדמה, מציצים בחבורה הגדולה שלפנינו. ידעתי שגם חבריי חשו גלי צמרמורת ובחילה מהרגע שגופותיהם נצמדו לאדמה או לגזעים. אחרי הכול, המקום הזה הוא המקום המתועב, השנוא, ואילו לא התקרבו זמן רב. אבל עם הזמן סקרנותנו גברה, וכשגילינו על החבורות הללו חזרנו לבקר.

עברית אחרת, במבטא השונה כל כך מהעברית שמזדמרת לי בזיכרונות מהשירים בבית הכנסת, התנגנה בין הנערים והנערות. ראשת הקבוצה המבוגרת, שכבר זיהיתי מההתגנבויות הקודמות, שוב הייתה כאן, מסבירה בקול נמוך על המקום. אהבתי לבחון את הקהל הצעיר התורן. נער יפה, בעל עיני פחם רטובות ועור שזוף וחיוני הביט בעצב רב באדמה. שלוש נערות, החברות הכי טובות, בכו בשקט, נצמדות זו לזו. זוג צעיר, נערה קטנה ומתולתלת ונער ג'ינג'י גרום וגבוה עמדו חבוקים ודוממים, ידו מעסה מדי פעם את ידה בחיבה. אחרי זמן מה הוציא הנער בעל עיני הפחם העצובות את הגיטרה שלו ופרט מנגינה נוגה על המיתרים. כולם הצטרפו אליו בשירה אחרי בית אחד או שניים, מרעידים את עלוות העצים שסביבנו, מנערים אותם מאדישותם. זה כנראה שיר מוכר מאוד בארץ שממנה הם כולם מגיעים.

פלורית שויחט, 28, ילידת אשקלון וכיום מתגוררת באנגליה. עיתונאית לשעבר. חוטאת בכתביה עוד מימי בית הספר היסודי. לאחרונה השלימה תואר שני ביחסים בין-לאומיים בבית הספר לכלכלה של לונדון (LSE).

בנדי

שיר זה מתכתב עם השיר "ילדיו" מאת אנדריאש (בנדי) גרו'

בין אַדְמָה פְּרוּמַת עֵתִיד
לְשָׁמַיִם סְרוּגֵי כְּסוּפִים
מְדַדָּה צָפוֹר נִפְשׁוֹ
בְּעֵינַיִם יְחַפּוֹת חֲבוּקִים.

וּבְלִבָּשׁוֹ חֲלִיפַת מְכַתְּבִים
קְרוּעַת מַחְשָׁבוֹת
עוֹטָה לְבוֹ סוֹדֵר גְּעוּגוּעַ
מִצְמָר הַדְּמָעוֹת.

וְרַק קֶרֶן אֹר גְּלוּיָה
הַסּוֹדֶקֶת עֲנֵנֵי דָאָגָה
מְקַרְבֶּת וְלוֹ לְרַגַע קֵט
אֶת הַמְרַחֵק
בֵּין שְׁנֵי הַלְּכָבוֹת:

בֵּין לֵב פְּעוֹר שֶׁל יֶלֶד
הַחוּלָם שְׁמֵשׁ אָבִיו,
לְבִין לֵב סְהוֹר שֶׁל אָב
הַנִּכְסֵף נֶצֶן אָבִיב.

וְעַל אֶף שֶׁהָאָחוֹ
הִצְהִיב נִיחוּחוֹ
הַדְּבִשׁ הַמְרִיר
יְהִיבוּ וְיִתַּד הַמְּנִת
הַרְגָּה כְּמִיָּהֲתוֹ.

מִחֵק הַזְּמַן לְעוֹלָם
לֹא יִטְמִיר דְּמוּתוֹ.

וּבְנָדִי יְחִיָּה לְעַד
כָּלֵב פְּרָחֵי הָאָבִיב,
בְּעֲרוּגַת הַמְּלִים,
בְּרַגְעִים אֲצוּרִים,
וּבְכִתְיֵי הַשִּׁירִים.

ורד מנדלסון, גננת לגיל הרך, בת לשורד שואה. מתגוררת במושב מזור.

יצחק רייכר

עוז בגאון

שיר זה מתכתב עם השיר "עוז בגאון" מאת הרב ישעיה רייכר
יצחק רייכר הוא קרוב משפחתו של הרב ישעיה רייכר

סוּרֵי נַפְשׁ וְחַרוֹן

עַד דּוֹר אַחֲרוֹן

חֲבוּטֵי עֵמֶס זְכָרוֹן

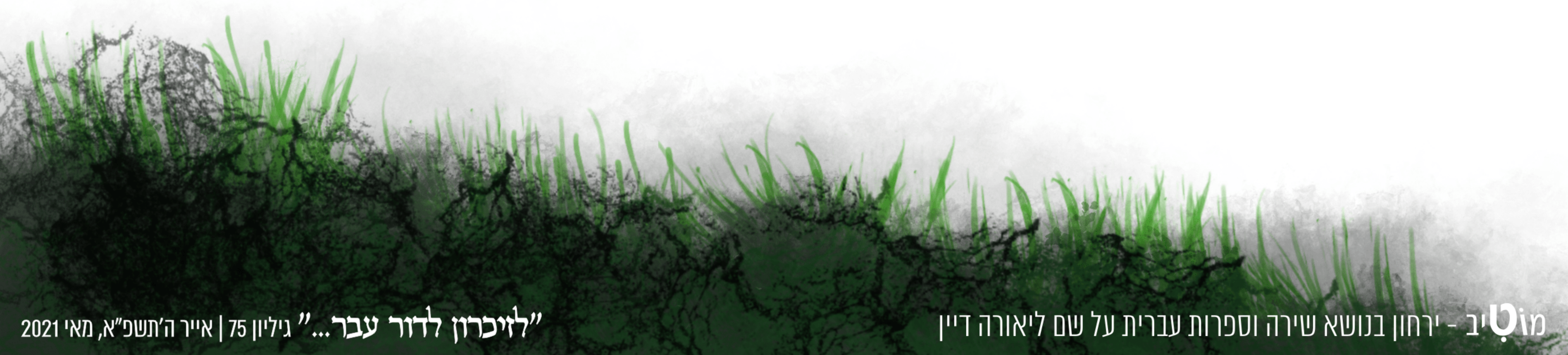
מִתְּפֹת רַעְיוֹן הַפְּתוּרֹן

נִתְחֵי חַיִּים – לְדֶרְאוֹן

עַז יְפִיחוּ בְּגָאוֹן.

יצחק (איציק) רייכר, דור שלישי במושב עין ורד. מוותיקי הגדנ"ע, עורך דין, משורר, נשוי לאומנית מיכל רייכר ויחד
חובקים שבעה נכדים.

שיר זה מתכתב עם השיר "הפרפר" מאת פאול פרידמן

אָמַת נְעָרִי, הוּא הִיָּה אֶחְרוֹן,
וּבוֹהֶקוּ עוֹד הַבְּלִיחַ מְצֻלָּם
כְּמוֹ זֵיק הַחֲמָה הַנִּגְלָה מִחֶרֶךְ,
בֵּין עֲבִים הַמְכַתְרִים לְאֵטָם.

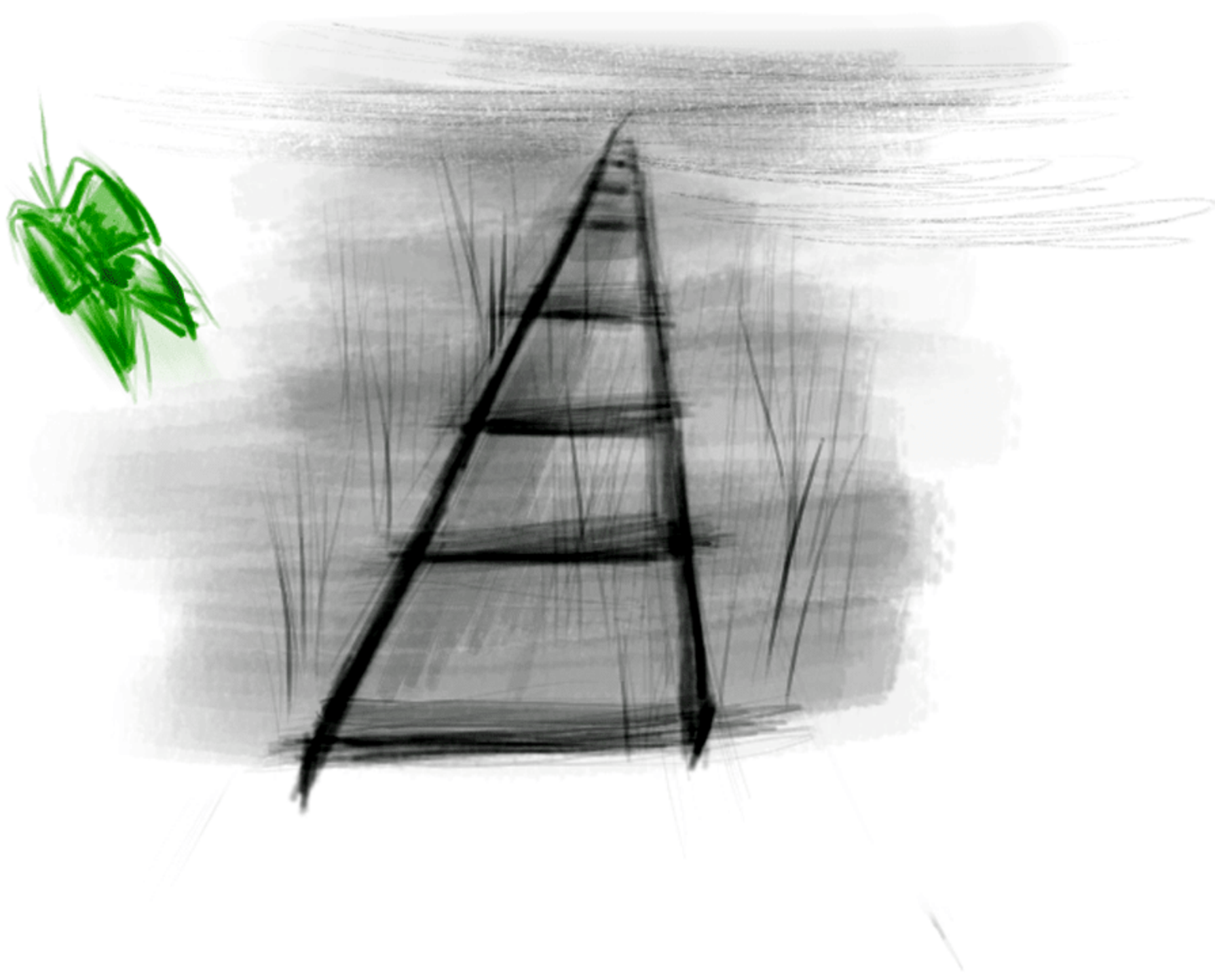
בְּכַנְפָיו עוֹד בֵּרַךְ בְּשָׁלוֹם מְהֻסָּס,
עַת חֶלֶף מְעַל הַחוּמוֹת,
וְהָאִיר אֶת הַלֵּיל בְּשִׁדָּה הַמְרַגְנֵנִיּוֹת,
אֲבַקֶּת חַיִּים וְצוּף עֲנָנוֹת.

וּצְלִילֵי הַיָּלֶס
נִשְׁמָעִים גַּם מִכָּאן,
וְתִיפוּף רַגְלֵיהֶם בְּמִקְצָב,
וּבֵית הַקִּיט הַמְמַתִּין לְבוֹאֵם,
עַל שִׁפְתֵי אָגַם שְׁלוֹ וּמְצָהֵב.

אֲךְ פֶּרֶפֶר לֹא יֵרָאוּ, נְעָרֵי הַיָּקָר,
עֲבֵי שְׁנָאָה כְּתֵרוֹהוּ עַד כְּסוֹת,
אֶפְלָה שְׂרָרָה עַל אֲדָמָה מְדַמְמֶת,
נִאֲטָם לְגֹלָם עַד תִּבְקַע קֶרֶן אוֹר.

וְאוֹיֵר הָאֶרֶץ דְּכוּי וְנִהִי,
חֶפֶשׁ נְרָמָס וּמוֹפָר.
רַכְבוֹת חוֹצוֹת בְּעֶשֶׂן נֶאֱלָם,
צֻלָּם אָנוּשׁ מִתְכַּלָּה עַד עָפָר.

הוּא הִיָּה הָאֶחְרוֹן –
אֵין פֶּרְפָּרִים, גַּם לֹא מַחוּץ לְגִטוֹ.

גלי בר, ילידת ירושלים וכיום מתגוררת בתל-אביב. פסיכולוגית קלינית אחראית במרפאת מבוגרים, המרכז לבריאות הנפש ע"ש אברבנאל. בעלת תואר ד"ר מטעם אוניברסיטת חיפה, מכון המוח לחקר רגשות.

סיפור זה מתכתב עם השיר "אל אשת צוענים משוחררת" מאת לאה גרינשטיין-קפלן

אילנה אילתי-שליט היא נכדתה של לאה גרינשטיין-קפלן 1903-1944.

היא כתבה לזכרה ולזכרון של סבות רבות נוספות שנספו בשואה.

את סבתי לא הכרתי. בטח לא במובן הרגיל של היכרות בין סבתא לנכדה. כי תמיד אני חייתי כאן והיא שם. ב"ארץ הנספים". אני חושבת שרק לילדים שגדלו בארץ, באטלס הארצות הדמיוני הנמצא בראשם, קיימת עוד ארץ בין ארצות העולם, "ארץ הנספים". מין מדינה אמורפית הקיימת אישם בשמי אירופה, המאפילה בקדרותה השואתית על שאר ארצות היבשת. איננה לגמרי תחומה, אך לגמרי נמצאת. אולי כמו כל אובדן שנוכחותו הנעדרת מצילה על כל שאר ארצות ההתקיימות.

סבתי לאה הייתה בשבילי מין סבתא שכזאת, "סבתא מארץ הנספים". ולא הכרנו במובן הרגיל. מעולם לא ישבתי על ברכיה, היא לא ליטפה את שערי. לא הנחתי את לחיי על לחייה. לא הרגשתי את מגע אצבעות ידיה. לא אכלתי מתבשיליה המהבילים. לא ישנתי אצלה. לא תיארתי לה איך היה בגן ובבית הספר. לא הייתה לי הזדמנות לספר לה אם משהו הציק לי. היא לא ראתה אותי גדלה וגם אני לא ראיתי אותה מעולם. לא בהווייתה ולא בהשתנות. לא הכרתי את תנוחות גופה, התכופפותה, הופעת הקמטים סביב עיניה, על מצחה, השיבה שזרקה בשערה. נבצר ממני להביט בה ונבצר ממנה להביט בי. אולי אפשר לקרוא לארץ הנספים בכלל "ארץ הנבצרים", לכל נבצר בארץ הנספים יש משפחה שלמה בארצות ההתקיימות החיה עם החלקים הנבצרים שבתוכה.

אבל גם די הכרנו דרך אבא שלי, הלוא הוא פנה. בוודאי עברו אליו דברים רבים ממנה וממנו אליי, נכדתה. כך שיכולנו להכיר גם דרך מי שאני. כי ככה זה עם סבים, הם מוטבעים באופן זה או אחר בילדיהם ובילדי ילדיהם. נבצרות, נבצרות, אבל זהו טבעו של עולם. היא גם כתבה שירה וחלק משיריה פורסמו בזמנו בכתבי עת בליטא. שנים רבות מאוחר יותר מצאו סבא ואבא את שיריה בארץ, ואבא תרגם ופרסם אותם וכך עזרו למילותיה "לעשות עלייה" גם לאחר שהיא עצמה כבר הייתה איננה. אם לא היא, לפחות השירים. כי כנראה שואה אפשר לעשות לאנשים. שואה אי אפשר לעשות למילים.

המילים הגיעו אלינו מליטא, שם חיה עם סבא לפני כשמונים שנה. הם היו הורים צעירים לשני ילדים. סבא היה מורה לעברית והיא עבדה כאחות ושניהם כתבו.

כאשר פרצה המלחמה, סבא הוגלה למחנה עבודה הרחק והיא נותרה לבדה עם ילד בן שמונה וילדה בת ארבע. לאחר שנאחזה בשיניה בעבודתה ובקשריה השונים, המשיכה לטוות קן משפחתי לילדיה. אך כאשר הגטו סגר עליהם והחלו לקחת את הילדים, הבינה שאין לה ברירה ועליה להבריח את ילדיה מעברו האחד של הגטו אל עברם של חיים וכך עשתה. מאוחר יותר, בניסיונה הנואש לברוח מהגטו, מאמציה לא צלחו והיא נתפסה ונמצאה ירויה על הגדר. כמו הוקפאה ברגע מאמציה הנואשים לנסות ולצאת אל עבר החיים ולהיחלץ. בהברחה ניצל בנה אך לא אחותו.

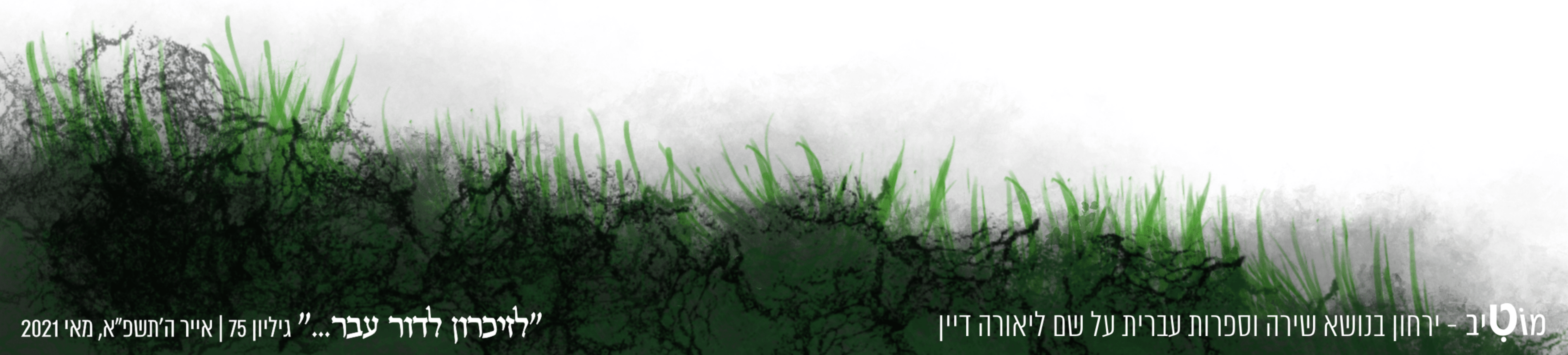

אבי סיפר כי לאחר שהוברח שלחה לו אימו למוחרת פתק שעליו היה לקרוא ולאחר מכן לשרוף, ובו היא כתבה: "ראיתיך ילדי, מתרחק, עולה לבדך אל החוף, חולף על פני משמרות ואנשים, בדרכך אל החופש. עוד יבוא יום ויעשו סרט על הבריחה המופלאה שלך מהגטו" (מתוך "לחצות את הנהר", שלום אילתי, הוצאת "כרמל" ו"יד ושם", 1999).

איזו הבטחה מרשימה: "עוד יבוא יום ויעשו סרט על הבריחה המופלאה שלך מהגטו." כך הטמינה לו בכיסיו מזון רוחני שמעתה והלאה ליווה אותו בהמשך מסעו אל עבר הלא נודע. פתק זה שכתבה התגלגל ועבר מהיותו מקומט ומכווץ, אסור לקריאה חוזרת ואמור להישרף ולהתאיין להיותו שבעים שנים מאוחר יותר נקרא ואף נכתב בספר, וכך פתח בתוכו צוהר אל אוויר העולם שסגר עליו. פתח מעליו את ההתגלגלות שנכפתה עליו. כי כנראה סופו של כיוון להיפתח.

אילנה אילתי-שליט, מתגוררת בהוד השרון. פסיכולוגית קלינית ומתמחה בפסיכואנליזה. סיפוריה פורסמו בכתב העת "המוסק".

ריאן רוט

יושב

שיר זה מתכתב עם השיר "יושבת על המרפסת ומחכה" מאת חיה הלפרין (לבית גולדלוסט)

יושב בַּרְכָּת.

מְתַחֵק

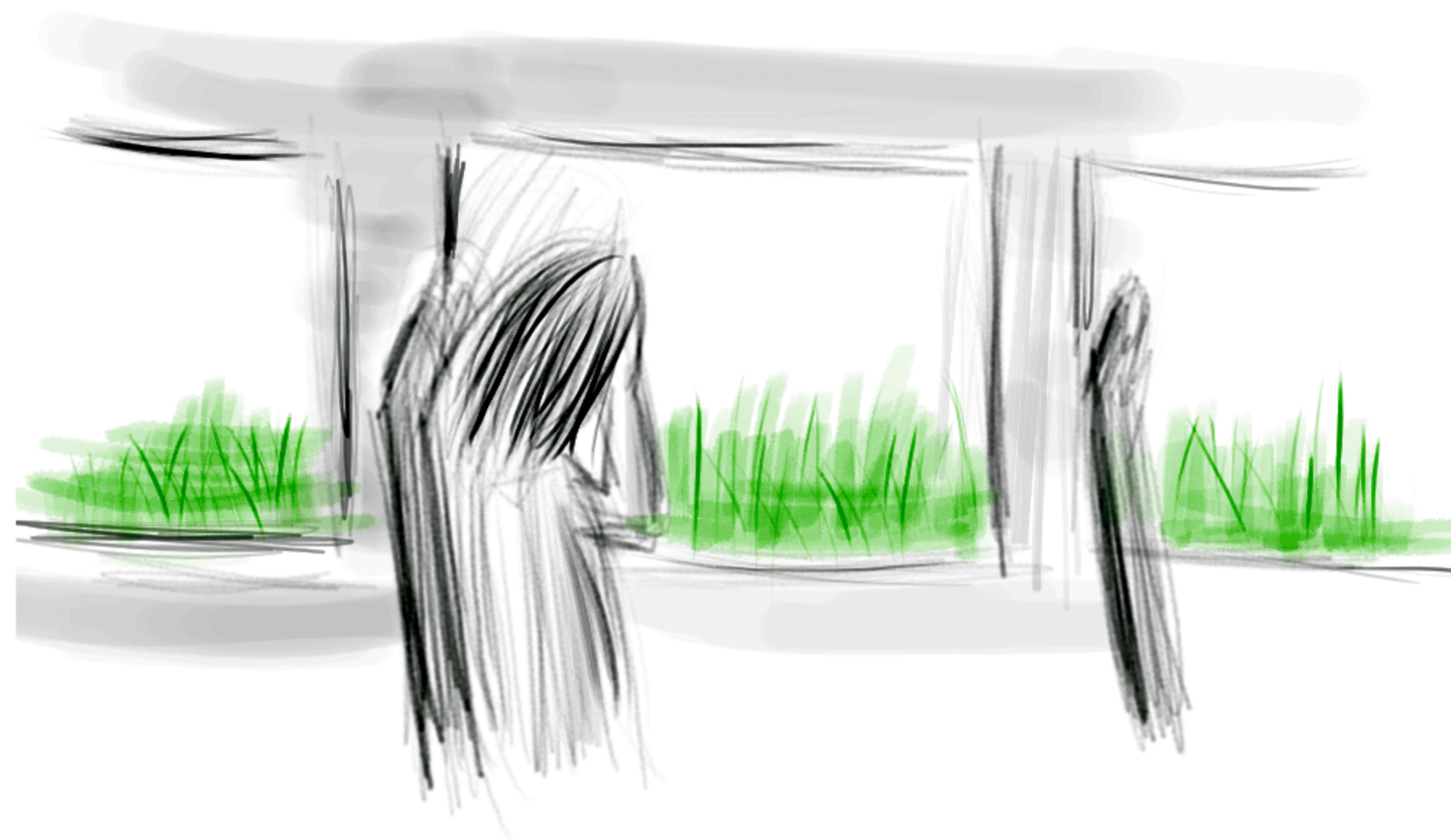
בְּמַהֲרֹת.

מְסֻלֹת דְּמַעוֹתֶיךָ

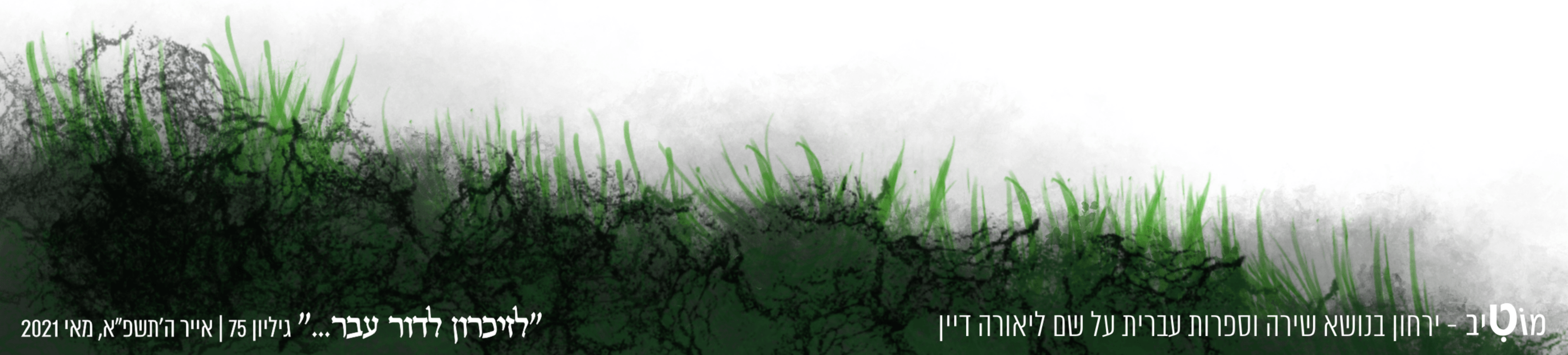
בְּגִבִּי.

בְּפָנַי

דוֹמְעוֹת מְסֻלֹת.

ריאן רוט, אם ואומנית. נישאה בקיץ, הפכה לאם באביב. פרסמה שירים בזמן מגפה. אוגרת, אוספת, אוגדת, אומדת, אוחזת, אובדת, אוהבת.

שיר זה מתכתב עם השיר "הפחד" מאת אווה פיקובה

זֶה עוֹשָׂה לִי אִימָה

לְדַעַת

שָׁזוּ הַנְּשִׁימָה

הָאֲחֻרוֹנָה

לְדַעַת

שָׁזָה הַצֵּעֵד

הָאֲחֻרוֹן

לְרֹאוֹת אוֹתָם

פּוֹסְעִים

נִדְחָקִים

מֵתִים

עוֹד רָגַע

בְּטָרֶם הַמָּוֶת

כְּחוֹשִׁים

בְּלוֹיִים

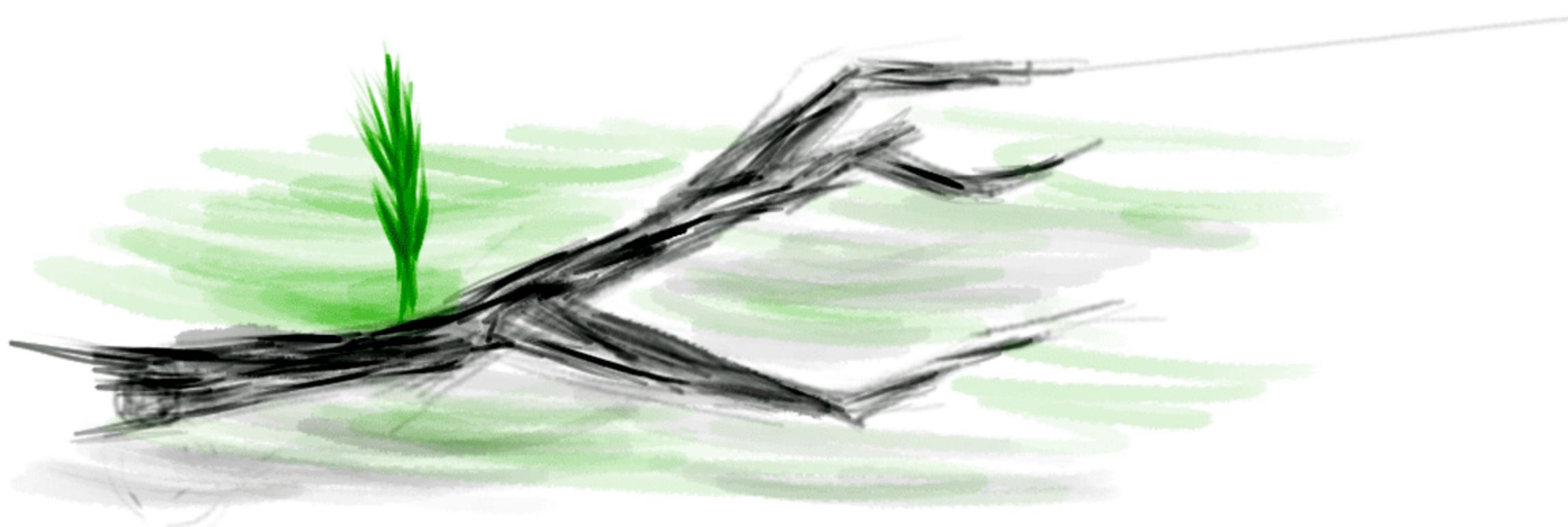
בְּיֻדְעָם

שֶׁבִּיּוֹם הַמָּחָר

כְּכָר אֵינָם עוֹד,

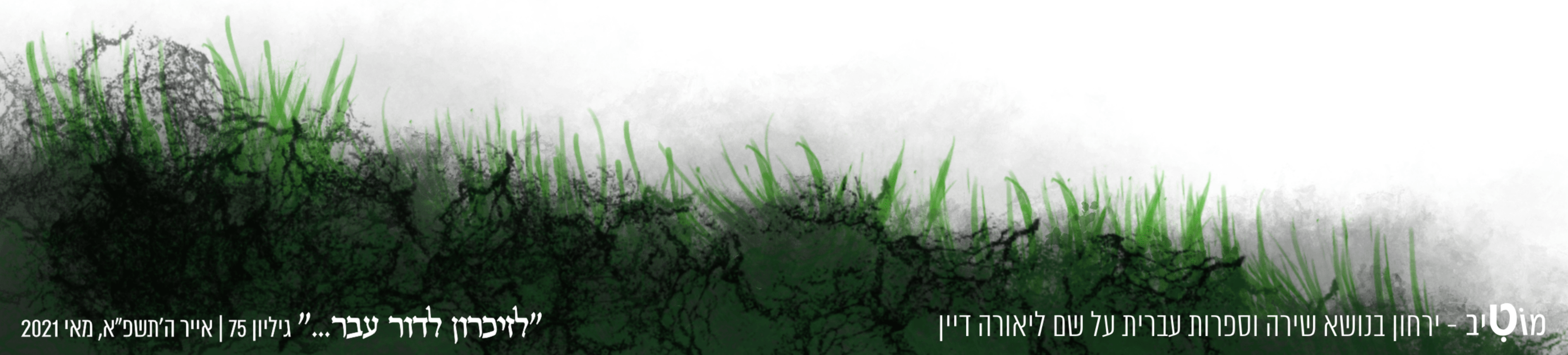
מְלֻבֵּד גּוֹף שְׂרוּף

וְנִשְׁמָה חֲפֹשֶׂיהָ.

רינה וילנר, 37, רעיה, אם. מורה למחול ולכתובה יצירתית, מטפלת בתנועה. כותבת, אוספת ומלקטת מילים משחר ילדותה.

סבה צבי, שיזכה לחיים ארוכים, שרד מהשואה, עלה ארצה מאדמות פולין, העמיק שורשים והעמיד צאצאים בארץ ישראל הקדושה.

שיר זה מתכתב עם הרשימה "דמי" מאת אליעזר היימן ועם לוח החרס עליו חרט את צוואתו

מִחֶפֶשׁ שְׂרָשִׁים שֶׁל שֵׁשׁ
זָכְרוֹן מְשֻׁפָּחָתִי
מִיָּתָם.

מִלְחָמָה שֶׁל שֵׁשׁה מִלִּיּוֹן.
חֶלְקֵת חַיִּים נִקְטָפָה,
מֵאֲזוֹר לְאֲזוֹב עֲרִירִי
וּמוֹת קְדוּשִׁים לֹא נוֹדָע
בְּבֵית מֵתִים מְגֹדָר.

אֵין עֲדוּת,
הַדִּים אֱלֹמֵי פָּנִים,
מְכַסֵּי בּוֹרוֹת נְכָאִים
זֶה עַל זֶה.

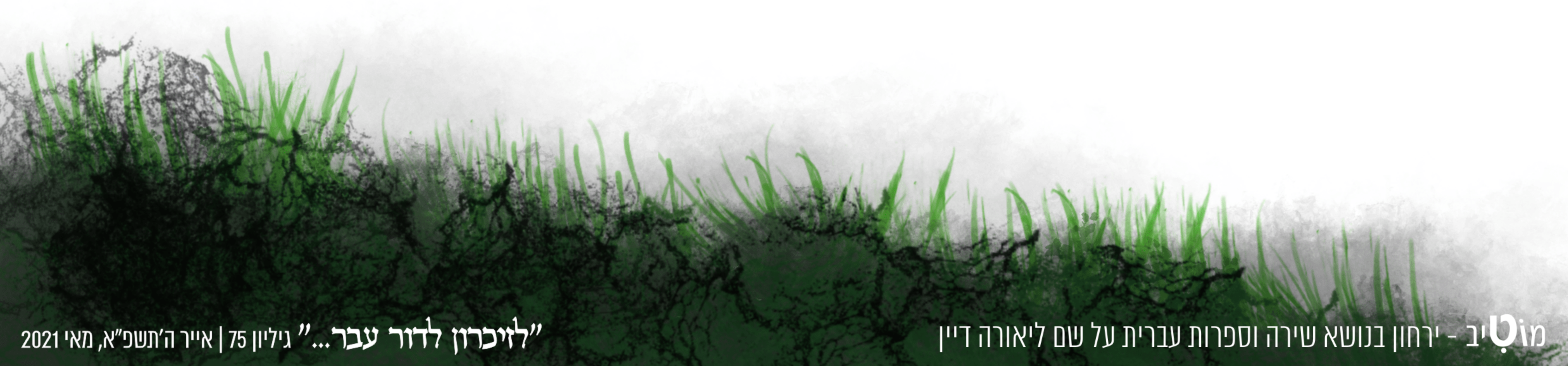
חֹמוֹת הָאֲרָבָה,
עֵיפּוֹת לְמִכְבִּיר
וּבְתֵי הַטְּלִיתוֹת
עֲטוּיֵי זַעֲקָה
בְּשֶׁרֶפֶת תְּפִלָּה.

אֵין שֵׁם לְמִשְׁפָּחָה,
קְרִבְנוֹת רַעַל שְׁטָנָה.
שְׁדוֹת תְּפוּחֵי אֲדָמָה
בְּאֲדָמַת אַבּוֹתֵי.

מִשְׁנָן:
כֶּךָ עֲשֵׂה לִי עֲמֶלֶק.

רם הרשטין, 53, איש ניהול ומיתוג ופרופסור לשיווק. הוא דור שלישי לניצולי שואה מהעיר קרסנושילץ (פולין) והנובר (גרמניה) ודור רביעי למתיישבי היישוב היהודי בחברון. שיריו רואים אור בבמות ספרותיות שונות.

לכבס את ההיסטוריה

שיר זה מתכתב עם השיר "התבערה הראשונה" מאת איזיק כץ

פס אחר פס

קלפתי את הפסים

מהכתנת

והשריתים בסבון ובמים

להסיר מעליהם את נהרות הדם,

לנקות את הזנצה,

להשקיט את רעש הקרונות

על המסלה,

לסגור את הכרזים.

פס אחר פס

השריתים במי בשמים,

לנטרל את ריח הגז,

את צחנת ערמות המתים,

את עשן הכבשנים,

לטשטש את עקבות הרע,

לכבס את ההיסטוריה,

להסיר את הכתמים.

במכנסי ג'ינס מטלאים

וחלצת משבצות

רחצתי זה אחר זה

פסים של זכרונות,

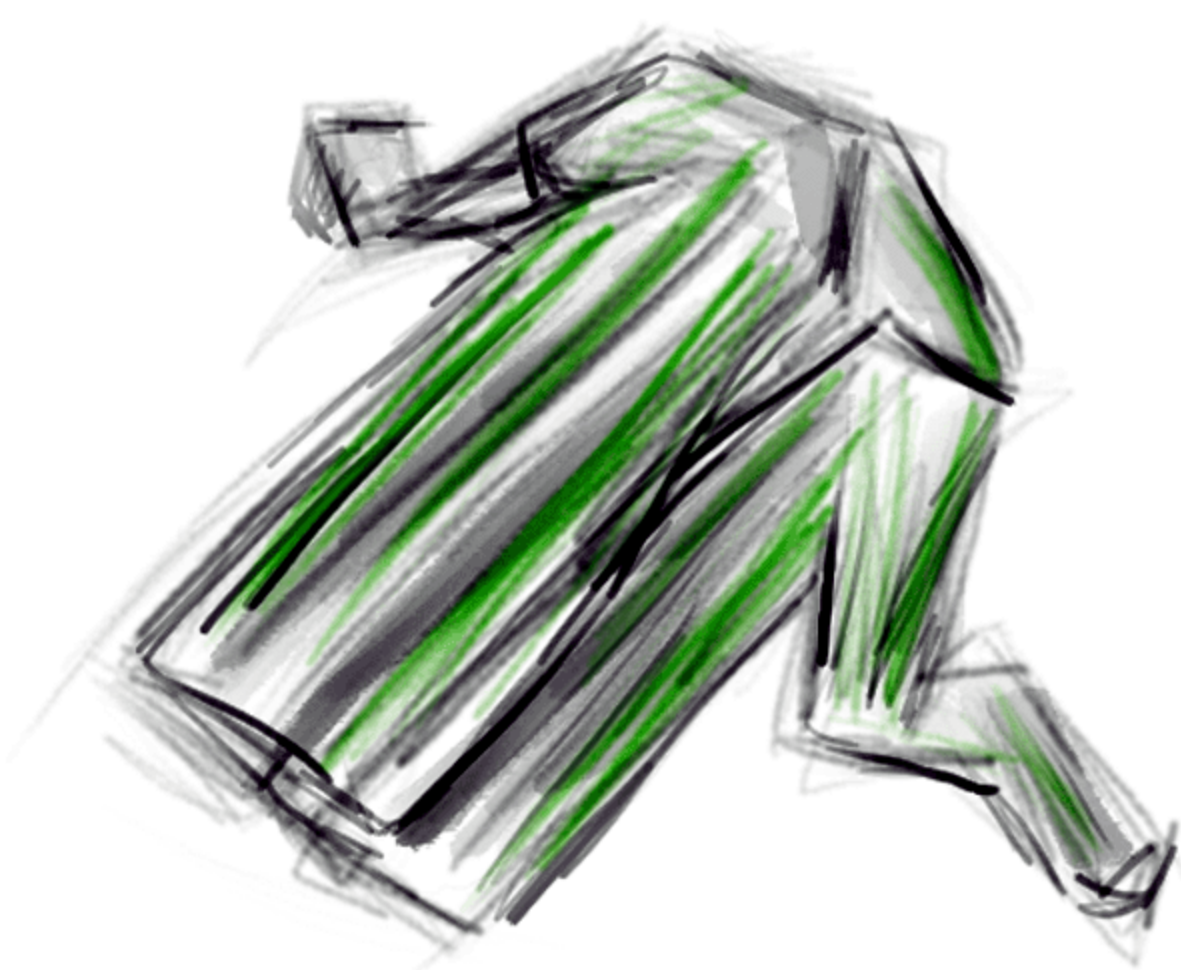
שורות־שורות הקצפתי בסבון,

אך הקצף הרב לא מחה

את העלבון,

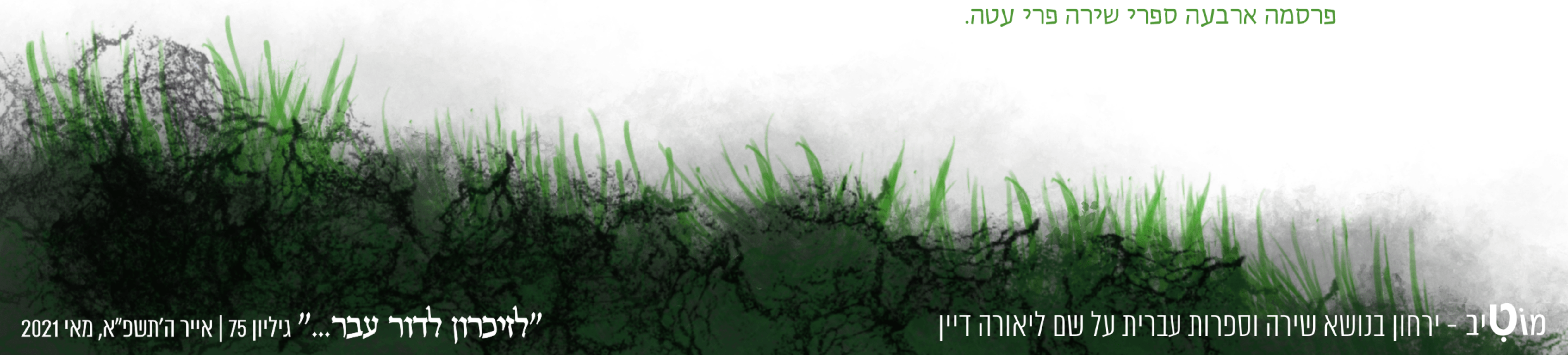
ריחם העז של פסי הקלון

היה חזק מן המים.

אורורה צארום־חדד, 63, אם לבת ושני בנים. גדלה בצפון הישן של תל־אביב והתחנכה על ערכים של כבוד לכל אדם ועל ערכי מוסר, שוויון, אהבה ושלום. זה שנים רבות עובדת בעמותת "ילדים בסיכוי" הפועלת למען ילדי פנימיות.

פרסמה ארבעה ספרי שירה פרי עטה.

לא עוד פחד

שיר זה מתכתב עם השיר "הפחד" מאת אווה פיקובה

אָנָּה יִקְרָה
הָאֵל לֹא חָס עֲלֶיךָ
עוֹלָם אַחַר לֹא זָכִית לְבָנוֹת
בְּאַחַת נִגְדָעָה שִׁירַת חַיִּיךָ
וּמִצָּאת אֶת סוֹפֶךָ בְּמִשְׁרָפוֹת.
מֵעֵט יְלָדִים פֹּה נִשְׁאַרְנוּ
רַק מְתֵי מֵעֵט שְׂרָדוּ
מִדְּלוּל הַשּׁוּרוֹת,
מִהַתְּפֹת,
מִהַגָּדֵר וְהַתֵּל,
שֶׁהַפְּרִידוֹ בֵּין מְצִיאוֹת אַכְזָרִית
לְבֵין מְנַגֵּינֹת רְחוּקוֹת.
לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עֲלִיתִי בְּדֶרֶךְ עֲמוּסָה תְּלֹאוֹת
בְּמִסַּע הַמְּפָרֶךְ אֶת עֲצָמֵי דְמִינָתִי
עַף כְּמוֹ הַצִּפְרִים הֵהָן
הַעֲלִיזוֹת וְהַשְׂמֵחוֹת.
בְּהִבְדֵּל מִמֶּךָ זָכִיתִי
אֶל הָאֶרֶץ הַמְּבֹטָחַת לְהַגִּיעַ
וְעוֹלָם אַחַר לְבָנוֹת.
כָּאֵן בְּנִיתִי אֶת בֵּיתִי,
הַקְּמַתִּי אֶת מִשְׁפַּחְתִּי,
נִטְעַתִּי עֲצִים מְתוּקִים
וְשִׁתְּלִיתִי פְּרָחִים סִסְגוּנִיִּים.
הַמְּלֹאכָה עוֹדְנָה רַבָּה
אֲךָ לְצִדָּה טְמוּנִים זְרָעִים שֶׁל כַּח וְתִקְוָה.
זָכִינוּ לְתִקְוָה
יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ נִהְדָרֶת
וְעַם מְלֵא עֲצָמָה.
אָנָּה פִּיקוּבָה הַיִּקְרָה –
לֹא עוֹד פֶּחַד וּמוֹרָא!
?הֵי זָכְרְךָ בְּרוּךְ.

נִירִית צוֹר־מֵגִיד, 51, אִם לִשְׁנַיִם. בַּעֲבֵרָה שִׁמְשָׁה יוֹעֶצֶת חִינוּכִית וְכִיּוֹם עוֹבֵדַת כְּמוֹרָה בַּחֲנוּךְ הַמִּיּוּחַד בַּעֲלַת תּוֹאֵר שְׁנַי
בִּיעוּץ חִינוּכִי מֵטַעַם אוֹנִיבֵרְסִיטַת תֵּל־אָבִיב, לְמַדָּה לִימוּדֵי תַעֲוֹדָה בַּתְּחוּמֵי אִימּוֹן אִישִׁי וְקִידוּם אוֹרַח חַיִּים בְּרִיא
(אוֹנִיבֵרְסִיטַת בֵּר־אֵילָן). בּוֹגֵרַת קוֹרֵס אֲרוֹמַתְרַפִּיָּה רַגְשִׁית מוֹדֵרְנִית לַפִּיתוּחַ תּוֹדַעַת יִזְמוֹת (מִדְטָאוֹ טָאוֹ).

שיר זה מתכתב עם השיר "הפרפר" מאת פאול פרידמן

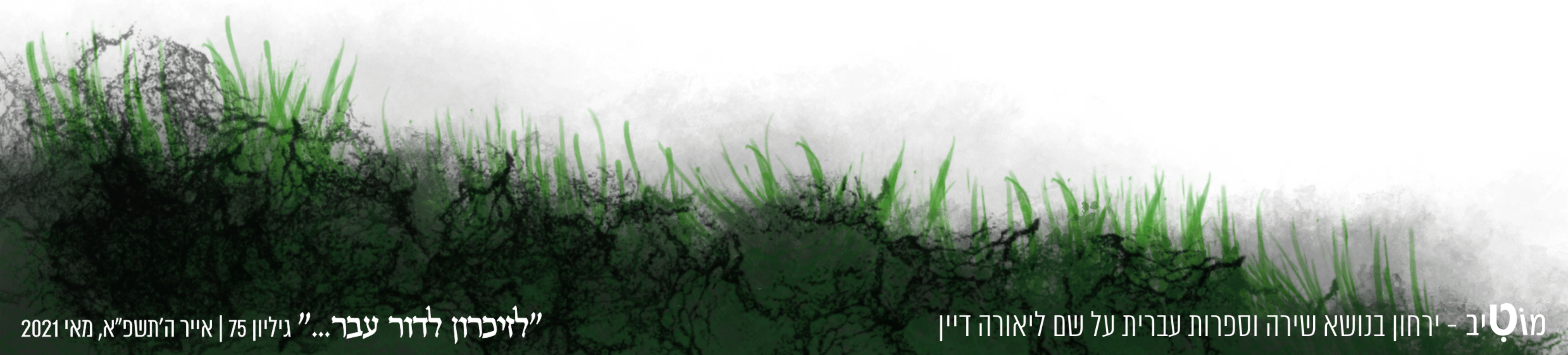
פרפרים קמלו בגטו,
הלמות, הד נביחות פלבים,
דם נגר, צחנת מנת,
נקישות מגפי קלגסים.

צרוך יריות, גדרות תיל,
גניות, אודים בוערים,
תפלת שמע ישראל,
אפל, שמים שחרים.

פרפרים נמשכים אל האור,
שמים תכלים, חפש, דרור,
כנפיהם רטטו, התרסקו.
במקום שבו גונעת נשמת אדם, חיים,
זולגות דמעות מלאכים.

מיכל שחר, 63, אשת חינוך, גמלאית משרד החינוך, מורה וגננת. מתגוררת במושב אביגדור, נשואה, אם לשלושה ילדים, סבתא לשלושה נכדים. מנציחה בכתובתה את אחותה, המשוררת אילנה בר-שלום ז"ל. בת לשורדת שואה.

יונת נח

שיר זה מתכתב עם השיר "יושבת על המרפסת ומחכה" מאת חיה הלפרין (לבית גולדלוסט)
לזכרה של ג'ניה קורן, ניצולת גטו לבוב, סבתה של איריס שני ולזכר בני משפחתה אשר נספו בשואה

"יושבת על המרפסת ומחכה

לא, אתה כבר לא תבוא"

(חיה הלפרין / יושבת על המרפסת ומחכה)

גם את סבתא

ישבת על המרפסת

שם ברחוב העליה

וחכית.

ונדעת

שהם כבר לא

ישבו.

נשאת לבדך

ובדמיוןך

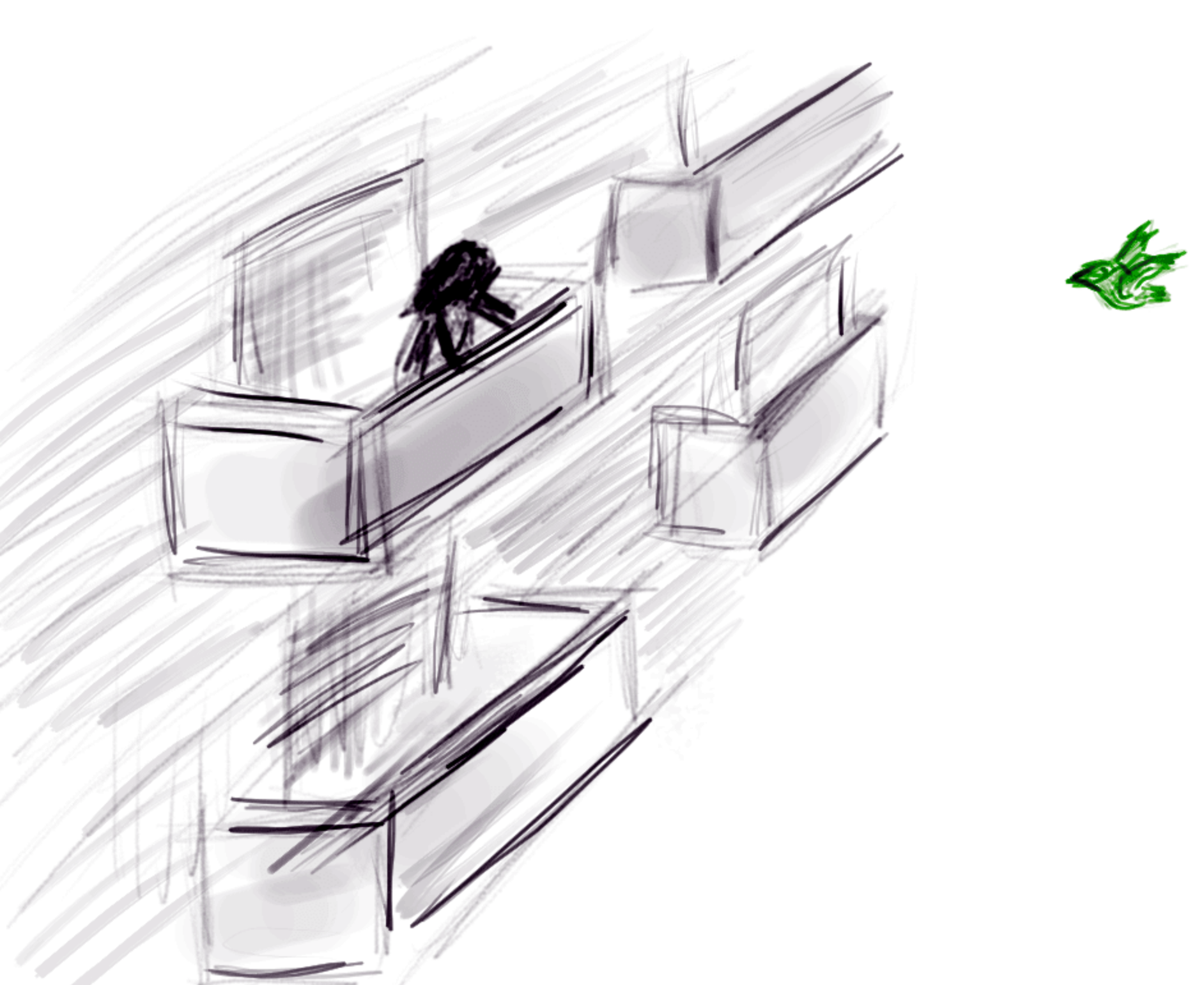
שלחת את יונת נח

אל חצר בית ילדותך

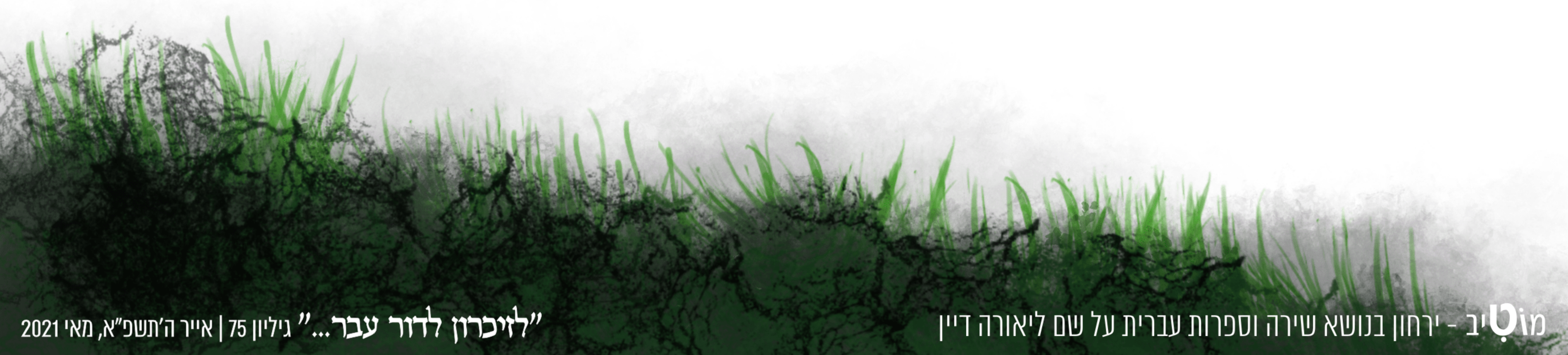
לראות

הקלו המים

מעל פני האדמה.

איריס שני, ילידת תל-אביב ותושבת העיר. מפרסמת משיריה בבמות ספרותיות שונות זה כשני עשורים. פרסמה שני ספרי שירה.

מלחמה אהובה שלי

שיר זה מתכתב עם השיר "שיר ציון" מאת הרב ישעיה רייכר

Moja ukochana wojna

המלחמה כסֶתָה אותי בשְמִיכַת בְּטָחוֹן,
הַעֲנִיקָה לי מְעוֹן, מְלוֹן –
מִי אֲנִי ?

יְלָדָה, יְהוּדִיָּה, צְהָבָה, גְּדוּרָה בְּגִטּוֹ בְּטוֹן,
תּוֹמָה, רַעֲבָה, אַךְ מוֹגֵנָה, כִּי אֲנִי יָפֵה.
גִּטּוֹ לֹדֵג, בֵּיתִי.

פּוֹלִין הַבוֹגְדָת, מְדִינַתִּי הָאֲשָׁמָה !
הַמְּלַחְמָה כֶּסֶתָה אותי בשְמִיכַת בְּטָחוֹן.

הַנְּצַחוֹן הַמֵּיט עָלַי אָסוֹן, נַעֲקָרְתִּי.
וְאֲנִי יְלָדָה, פְּלִיטָה,

נוֹדְדָת מְעִירָה לַעֲיָרָה לְלֹא אִמָּא.

הַמְּנֹת הַתְּחַלֵּף בְּשָׂרִיד אַחֲרוֹן.

הַיְהוּדִים הַמְּצִילִים בָּאִים.

נָהָה רוֹזוֹמִיִּים, אֲנִי לֹא מְבִינָה.

הַיּוֹם אֲנִי לוֹבֶשֶׁת שְׂמֶלֶת אָסוֹן

הִיא מְרִיחָה כְּסֶרְחוֹן

גּוֹפּוֹת מְרַקִּיבוֹת, עֶשֶׂן מְשַׁרְפּוֹת,

רַמּוֹת זוֹחֵלוֹת בְּזַהָמָה.

הֲרִי אֲנִי יְלָדָה יְהוּדִיָּה, גְּדוּרָה בְּגִטּוֹ בְּטוֹן.

מָחָר תְּפָלִיג אֲנִי לְאֶרֶץ רְחוֹקָה.

נָהָה רוֹזוֹמִיִּים, לֹא מְבִינָה, חַיִּים לְלֹא אִימָה,

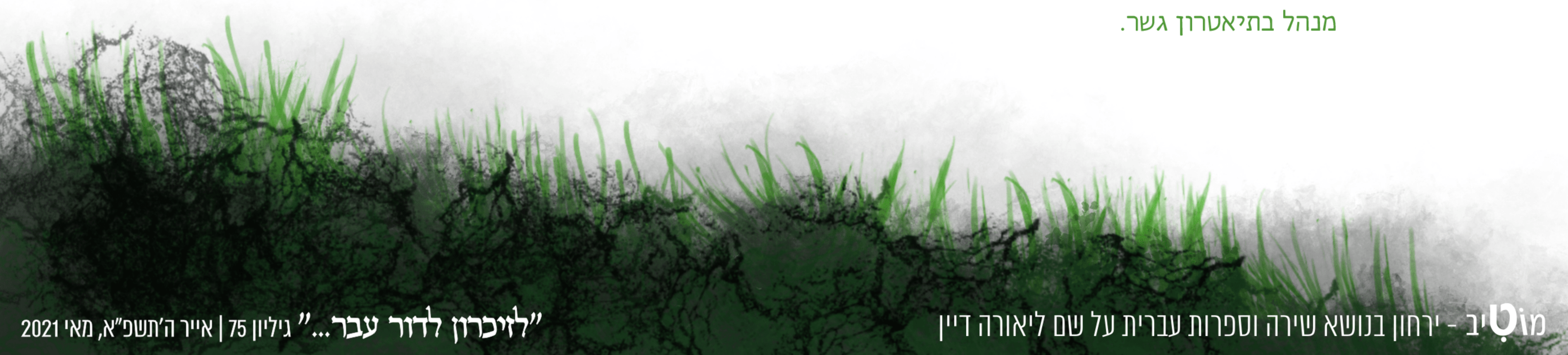
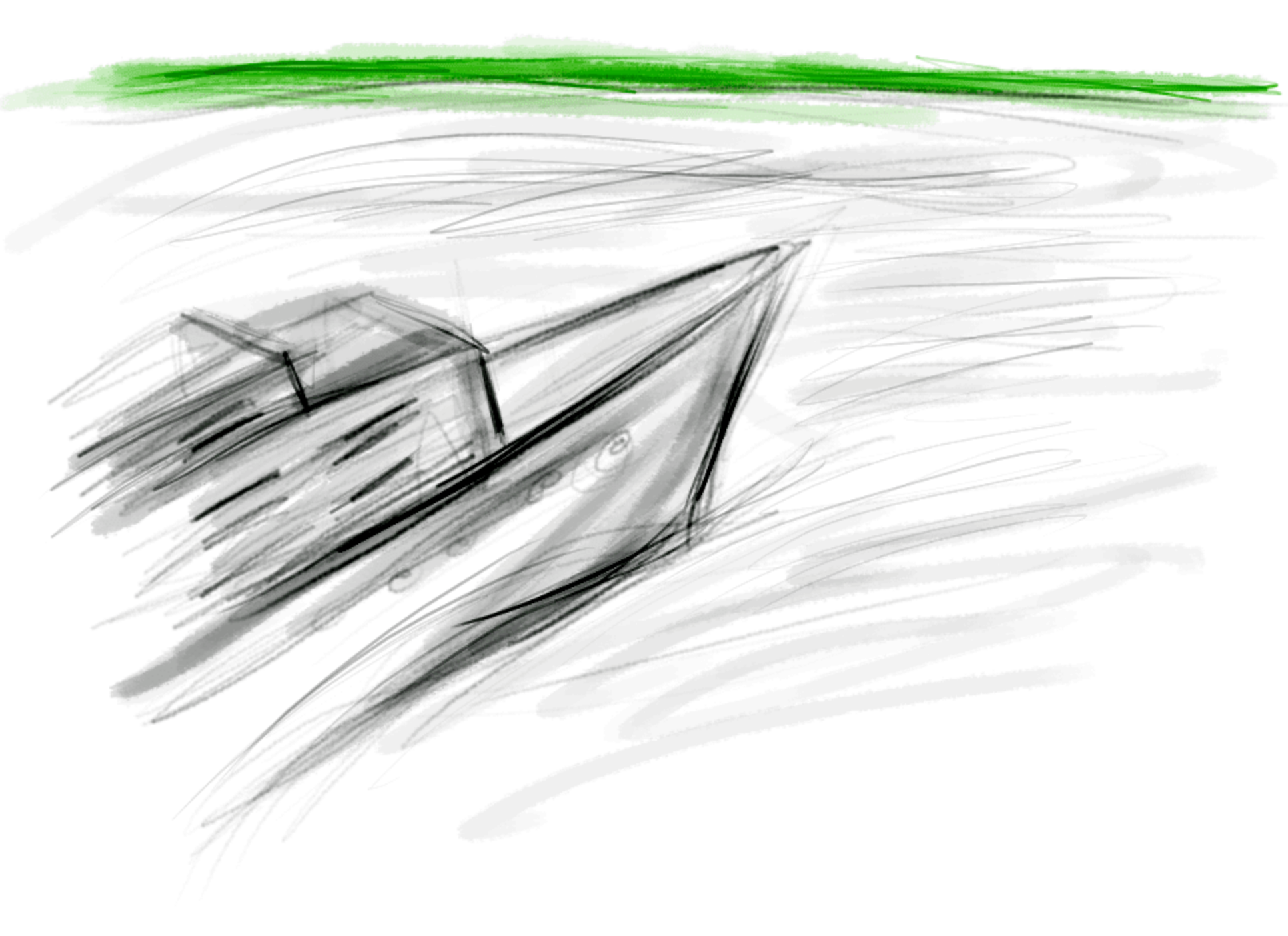
בְּבִטְחוֹן כֶּסֶתָה הַמְּלַחְמָה,

אֲנִי אוֹחֲזָת בָּהּ כְּכַבֵּה Alison

כְּשְׂמִיכַת בְּטָחוֹן.

טל פאר, משוררת ופרוזאיקנית. עורכת דין ובעלת תואר שני במדע המדינה ופוליטיקה. ספר שיריה צפוי לראות אור בקרוב.

פאר מלווה תהליכי כתיבה, שדרנית רדיו, בעלת "סלון נקודתיים" – אירועים ומפגשי כתיבה לאנשים יוצרים, וחברת ועד מנהל בתיאטרון גשר.

ייעוד וחזון

ייעוד

מוזאון ומרכז חינוכי ומחקרי המוקדש להנצחת זיכרון השואה, לתנועות הנוער, להתנגדות ול"חיים שאחרי השואה", מוזאון אשר פועל, חי ומשוחח עם אוכלוסיות שונות ומגוונות בחברה הישראלית.

חזון

בית עדות לסיפור המייסדים בכל תחנות חייהם ומחוז זיכרון לעמידה היהודית בשואה, ביטוי לרוחם של הניצולים, מייסדי הבית, ולהתחדשות החיים היהודיים במדינת ישראל.

ציבור היעד

מנהיגים, מפקדים, קובעי מדיניות, מנהלים, אנשי חינוך, מדריכי תנועות נוער, פרחי הוראה וניהול, אנשי אקדמיה, חוקרי שואה, חוקרי מנהיגות, חוקרי מדעי ההתנהגות, מידענים, ארכיונאים, מוזיקולוגים, תלמידים, חיילי צה"ל וביניהם חיילי פצ"ן - לפני תעסוקה מבצעית, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר, הציבור הרחב, תושבי המדינה, תיירות פנים וחוץ, ובכללם תושבי הגליל על מגוון המגזרים שבו.

בית לוחמי הגטאות

בית לוחמי הגטאות על שם יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד, או "הבית" כפי שהוא נקרא על ידי אנשיו, הוא מוזאון השואה הראשון בעולם והיחיד שהוקם על ידי ניצולי שואה.

הבית מספר את סיפור השואה במלחמת העולם השנייה, אך מתמקד בגבורה, בניצחון רוח האדם וביכולת המופלאה של ניצולי השואה ולוחמי המרד לבנות את חייהם מחדש בארץ שעליה חלמו, היא מדינת ישראל.

בית לוחמי הגטאות ממחיש גם את גודל חזונו של מייסדיו, אשר שמו מאחוריהם את השכול והאימה והגיעו אל הגליל המערבי כדי להקים דווקא כאן את הקיבוץ המשגשג לוחמי הגטאות ואת המוזאון הפועל בו.

לנוכח חזונו של המייסדים, מעניק הבית לרבבות מבקריו מהארץ ומהעולם חוויה ייחודית המתבלטת מעל לעצמת השכול והאימה וממחישה את קביעתו של אנטק צוקרמן, שאמר בעצרת הראשונה שנערכה בקיבוץ לוחמי הגטאות: "מקירות הרוסים באנו הנה, ברצוננו להקים קירות איתנים, בתים, חיים".

לצד המוזאון פועל המרכז ההומניסטי, אשר שם לו למטרה להקנות את הידיעה וההבנה של אירועי השואה ואת היכולת להגיע לדיאלוג וללימוד משותף. המרכז חותר למפגשים רב-תרבותיים שבהם מתקיים דיון מעמיק במשמעויות האנושיות והאוניברסליות של השואה בחברה הישראלית ומחוצה לה.

ב-1995 הוקם בבית לוחמי הגטאות אנף "יד לילד" במטרה להנציח את הילדים היהודים שנספו בשואה, וליצור מפגש חווייתי בין המבקרים הצעירים לבין עולמם של הילדים שחיו בתקופה החשוכה ההיא.

"אנו רואים עצמנו כממלאי צוואת חברינו, שגם בגטו דאגו לכך, שהאמת על מאבקם, על חייהם ועל מותם תגיע גם לדור שלאחר השואה"

www.gfh.org.il

עקבו אחרינו

מוזיאון בית לוחמי הגטאות

צרו קשר

ד"ר גליל מערבי, מיקוד 25220

טלפון: 04-9958080

פקס: 04-9958062

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי: יאיר בן־חור
עורכת משנה: עמליה ויניק
איורים ועיצוב גרפי: רובי גורדון

<http://motiv-magazine.co.il>

<http://facebook.com/motiv.magazine>

<http://bit.ly/motiv-youtube>

<http://instagram.com/motiv.magazine>

http://twitter.com/motiv_magazine

info@motiv-magazine.co.il

054-337-1373

[http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב \(כתב עת\)](http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_(כתב_עת))

www.gfh.org.il

facebook.com/beitlh

lohameyhagetaot@gmail.com

04-9958080